

25. september 2002

Kr. 10,-

67. årgang

ORGAN FOR MENTAL, SOSIAL OG ØKONOMISK NYORIENTERING

Nr. 8

VÅRT MÅL: Et fritt levende selvvirksomt samfunn
 VÅR METODE: Selvkontroll og hensynsløs, men objektiv kritikk
 VÅRT MIDDEL: Ny livsorientering bygget på Kristusimpulsen

MOTTO: Riv ned alle gjerder som skiller menneskene og hindrer dem fra å oppleve og erkjenne våre dype fellesinteresser innenfor vårt felles samfunn. Frem med helhetsfølelsen og totalitetsbevisstheten. Ned med partipolitikken og klassekampen. Frem med det frie levende selvvirksomme samfunn.

Dagbladet søndag 26. august 2002:

Den velmente krigen

Av Torbjørn Eggen,
forfatter

Forsvarskomiteens leder, Arbeiderpartiets Marit Nybakk, gjør det klart (11. og 19. august) at hun støtter krigføringen i Afghanistan av feministiske årsaker. «Al-Qaida og Taliban er en av de største trusler mot kvinneverdigheter i vår tid (...) Dette var en helt nødvendig krig.» blir hun sitert.

En umiddelbar og litt flåsete innvending unne være at jeg heller ville gått i burga enn å få en bombe i hodet, men undertegnede er mann og skjønner seg ikke på slikt. Noe annet er at jeg tror Nybakk misforstår denne krigens motiver og kjerneverdiene i operasjon «Enduring Peace», som hun med dette gir sin støtte til. Lite i George W. Buschs og USAs retorikk tyder på at kvinnespørsmål står særlig høyt på agendaen. Bush regjerer da også med støtte fra dem som mener det må være legitimt å bombe amerikanske abortklinikker.

Siden vi har lært oss å betrakte Taliban, al-Qaida og støttespillere som farlige religiøse fundamentalister, kunne det være interessant å kaste et lite blikk på den andre siden. Time/CNN publiserte nettopp interessante tall i en meningsmåling: 36 prosent av alle amerikanere mener at Bibelen er Guds ord og er ment å oppfattes bokstavelig. Hele 59 prosent mener at profetiene i Johannes' åpenbaring vil slå til. En fjerdedel av de spurte mente at 11. september er forutsagt i Bibelen. Mange kristne amerikanere (her fins ingen tall) mener at Saddam Husseins mål er å gjenreise Babylon og dermed innlede den siste, avgjørende konflikt, som også er beskrevet hos Johannes. Begrepet «antikrist» blir benyttet vek-

selvis både om Saddam og Osama bin Laden. Fundamentalistisk litteratur går nå i sensasjonelle opplag i USA. Alt dette gir en alternativ nøkkel til å forstå den massive støtten til Buschs krigføring på hjemmemarkedet.

I Palestina-spørsmålet er kristen fundamentalisme spesielt vrien – fordi jødernes triumf og gjenreisningen av tempelet på Tempelhøyden i Jerusalem (der al-Aqsa-moskeen står i dag) ifølge profetiene vil innlede de siste dager, og fordi det endelige slaget skal føre til at 2/3 av jødene går under, mens resten skal bli kristne og tas opp til Himmelen. Den enorme økonomiske støtten til Israel fra slike miljøer er teologisk sett noe av en nøtt for jødene selv.

Det er altså for enkelt å se dagens begivenheter som et oppgjør mellom demokrati på «vår» side og religiøs fanatisme på den andre. Alle tegn tyder tvært imot på at USAs regjering er villig til å sette demokratiet til side for å nå sine mål i konflikten, som blir mer dunkle for hver dag som går.

Det virker umiddelbart fornuftig å forhindre at Irak får ødelegelsesvåpen. Men hvor fornuftig er det så at USA har dem? Verden har ennå til gode å se en «velment» krig. Man må gjerne drømme om at Vesten tar til våpen for å sikre kvinners rettigheter, men det er nok ikke tilfellet denne gangen heller.

I hjernestammens tidsalder –

Av Dag Ove Johansen

(Bearbeidet og forkortet utgave av foredraget som ble holdt 23.juli 2002 på sommerstevnet i Vestnes).

Helt innledningsvis vil jeg forklare hva jeg mener med tittelen på dette foredraget. Det synes som om menneskeheten i vår tid i økende grad reagerer rent instinktivt på det som skjer i verden, som om alle handlinger blir styrt fra den delen av menneskehjernen som er representert av primitive restene fra øglens tidsalder, selve hjernestammen. Jens Bjørneboe skrev trilogien om "Bestialitetens historie", en dypt rystende beskrivelse av menneskehetens grusomme avspyringer på kloden gjennom tidene.

11. september i år skal det avholdes en verdensomspennende minnemarkering i forbindelse med terroraksjonen mot World Trade Center (symbolet på Vestens pengemakt) og Pentagon (symbolet på Vestens militærmakt) den 11. september 2001. En rekke kor over hele verden skal delta i denne markeringen for å minnes de 2400 drepte.

Hvor var disse korene etter massakren i Srebrenica der 8000 gutter og menn ble slaktet ned av Milosevics djevelske håndlangere Ratko Mladic og Radovan Karadic? Enn si etter bombingene av Nagasaki og Hiroshima, eller den totale ødeleggelsen av den tyske byen Dresden helt på slutten av 2. verdenskrig, der man regner med at minst 385 000 sivile ble drept i et ildinferno uten like i en helt unødvendig bombeaksjon fra britenes og amerikanernes side, for Hitler var allerede knust militært. Hvorfor skulle man da drepe tusener av sivile?

Bestialiteten er ikke bare forbeholdt den ene part i krig og konflikter. Den ultimate form for bestialitet er i følge vestlige analytikere selv-

mordsbomberne i Midtøsten. Andre hevder at man ikke kan bekjempe en okkupant som er i besittelse av moderne kampmidler som F-16-jagere og tanks, med Kalashnikovover og steinslynger. F-16-flyene dreper mange sivile. Selvmordsbomberne likeså. På denne måten blir de to kjempende partene mer "likeverdige".

Apropos selvmordsbombere. Da Jødeland var et britisk protektorat, kjempet jødene innbitt for å jage britiske soldater på sjøen. Under ledelse av Menachem Begin, som senere mottok Nobels fredspris sammen med Shimon Peres og Yasser Arafat, utførte terrororganisasjonen Irgun mange bestialske aksjoner for å nå sitt mål. Etter å ha drept britiske soldater i et bakhold, fylte man likene med sprengstoff og detonerte dette da disse likene ble hentet tilbake av britisk militært personell. Med dette klarte Irgun å henrette enda noen flere av de forhatte britiske soldatene som befant seg i Guds utvalgte folks land.

Alt dette viser at Gud er slik Bertram D. Brochmann beskrev ham mange ganger: en manndraper fra tidens morgen. Slik mennesket til enhver tid tenker om Gud, slik blir også Gud. Er menneskene noen råttasser, blir Gud akkurat det samme. Det viser menneskehetens historie med all mulig tydelighet, fordi menneskehetens historie er de menneskelige overbevisningers historie.

Den konflikten som overskygger alt i våre dager, er den beskrevne konflikten mellom Vesten og Islam. Etter 11. september 2001 er denne blitt satt tydeligere på dagsorden. Fra muslimsk hold beskrives denne konflikten som en verdikonflikt. Vesten med sin konsumerisme, ifølge Islam Vestens nye religion, der vi forbruker ressurser i et stadig økende tempo uten tanke på hvilke konsekvenser dette får, blir en motsats til Islams wahhabisme, en puritansk sekterisme i sterk motsetning til konsumerismen, der tilhengerne lever strengt spartansk, men samtidig støttes den av betydelige beløp for å

kunne gjennomføre jihad, en hellig krig, mot de vestlige nedbrytende verdier. Alt dette finner man støtte for i Koranen.

I denne sammenheng er det viktig for oss å sette oss inn i hva Islam står for. Vi er nødt til å ta et valg så snart som råd er. Det er valget mellom konfrontasjonsmodellen eller dialogmodellen, eller for å si det enkelt: valget mellom krig og fred.

Jeg vil derfor anbefale alle å lese Kari Vogts bok "Islams hus" for dermed å få en mulighet til å sette seg inn i den islamske tenkemåten. Boken gir dermed et godt grunnlag for å komme frem til en dialog med mange av våre nye landsmenn. Boken bygger på fire intervjuer med personer innen forskjellige retninger innenfor islam, fra liberale kritikere til islamister (sistnevnte den gruppen som folk flest i vesten forbinder med islam). Deretter tar Vogt for seg Islams hus, hvordan islam er bygget opp med utgangspunkt i Koranen og beretninger om Muhammed - såkalte hadith-tekster - som også har betydning for hvordan lovene tolkes.

Vesten forbinder som oftest islamsk jus med de såkalte sharia-lovene, de strenge strafferettslige lovene som bl.a. kan føre til avhogging av lemmer og steining av mennesker. På 700-800-tallet var islamsk rett langt forut for den vestlige på samme tid. Sammenlikner vi rettsystemer i jødiske, kristne og muslimske samfunn i førmoderne tid, blir dette tydelig. Ifølge Koranen har også ikke-muslimer rettigheter. Kvinner fikk enkelte rettigheter som mange religiøse og sekulære rettsystemer har avvist; det dreier seg først og fremst om særere i ekteskap, arverett og disposisjonsrett til eiendom og formue. Barns rettigheter sikres og slavers rett til ekteskap og eiendom fastsettes, hadith-tekster forbyr å skille (slave)mor og barn. Sammenlign det sistnevnte med f.eks. slavehandelen i Europa og Amerika på 1800-tallet.

Etter hvert har Vesten med sin

Samfunnsliv

Grunnlagt
1931

Med i redaksjonen

Sosialpsykologisk avis

Organ for folkebevegelsen
for ny livsorientering
(Tidligere Samfundspartiet)Astrid Strømme
Indre Sædal 16
50 44 NattlandBertram Dybwad Brochmann
grunnleggerAnders Ryste
disponent og
hjelperektor
6150 ØrstaDag Ove Johansen
8200 Fauske
tlf. 756 42 754E-post: dagoj@online.no
redaktørVed innbetalinger benyttes
NB!
Postgironr.: 0532.08.40645Internett: <http://home.online.no/~dagoj/SAMFLIV.HTM>
eller direkte link <http://samfunnsliv.freeservers.com>

LEDER -

Fundamentalister
råder overalt

I dagens utgave av Samfunnsliv kan dere lese et interessant og avslørende innlegg av forfatteren Torgrim Eggen hentet fra Dagbladet 25.08.2002. I tillegg har jeg oversatt en like avslørende artikkel i det amerikanske magasinet TIME, der artikkelforfatteren Clyde Prestowitz (president for instituttet for økonomiske strategier i Washington DC, samt tidligere rådgiver for handelsministeren i Reagan-administrasjonen) undres på hvorfor USA ikke lenger vil lytte til sine europeiske allierte og dermed gjør dem til sine fiender.

Det viser at fundamentalistene finnes overalt, også i verdens største demokrati der friheten råder helt uhemmet og markedskonomen er første bud.

En kveld i august satt jeg og så en dokumentar om Sean Seller, som var 16 år gammel da han ble dømt til døden for drapet på sin mor og stefar i Oklahoma, USA. USA er sammen med Somalia de eneste landene i verden som ikke har underskrevet barnekonvensjonen som kan forhindre slike henrettelser av mindreårige. USA er også et av få land som henretter mennesker som er utviklingshemmede.

Listen fortsetter videre. For ikke lang tid tilbake nektet USA å godkjenne den internasjonale domstolen for krigsforbrytere. De gikk så langt at de ville trekke sine FN-styrker ut av Kosovo hvis ikke FN godtok en egen avtale for USA: amerikanske soldater skulle få 12 mnd immunitet mot å bli stilt for retten for en slik domstol.

Bakgrunnen for dette er USAs kamp mot internasjonal terrorisme. De krever at intet land i verden skal ha noen rett eller myndighet til å dømme en amerikansk borger. I samme slengen kaster Israel seg med i denne debatten og hevder at de kjemper den samme kampen mot terrorisme som USA og ønsket heller ikke å underskrive noe som kunne binde dem opp mot en internasjonal krigsforbryterdomstol. Ariel Sharon og George Bush spiller på samme lag, må vite!

Dette er ikke det minste underlig når en leser Eggens innlegg om amerikanernes fundamentalistiske Bibelsyn.

Enkelte stater i USA holder fortsatt på en læreplan der man bygger på Bibelens skapelsesberetning i undervisningen og ikke på det sedvanlige grunnlaget der det heter seg at mennesket stammer fra apene. Utviklingsteorien har intet fotfeste i disse statene.

I disse dager da man diskuterer fundamentalismen i islam, er det på sin plass å rette søkelyset mot vår onkel Sam, USA, der fundamentalismen øyensynlig lever i beste velgående - men ingen er villige til å åpne øynene blant våre Amerika-vennlige politikere for disse fakta.

□ DOJ

Redaktører 2002

JANUAR: Astrid Strømme
FEBRUAR: Dag Ove Johansen
MARS: Astrid Strømme
APRIL: Dag Ove Johansen
MAI: Astrid Strømme

JUNI: Dag Ove Johansen
AUGUST: Astrid Strømme
SEPTEMBER: Dag Ove Johansen
OKTOBER: Astrid Strømme
NOVEMBER: Dag Ove Johansen
DESEMBER: Astrid Strømme

Jagland og partiet

Kven var ikkje samd med Jagland i at det så lett kan gro opp ei mengd giftplanter av mental karakter innanfor eit politisk parti, ja like lett der som innanfor alle andre organisasjonar, institusjonar og organiserte samfunn. Men det går neppe an å få bukt med faenskapen ved berre å rykkje opp ei og ei giftplante. Plantene må helst vekse til, i dette høve til partiet taper eit valg.

Kva vil så dette seie? Jau, her kjem det fram det som Jagland ikkje seier, og neppe heller har tenkt alvorleg over. Risikoen for å dikte liv og makt inn i sjølve partiinstitusjonen, så denne framstår som ein juridisk høgverdig person i medlemmene sin fantasi. Medlemmene blir då lett partislavar med partigloser og partisvada.

Det er massepsykologi som må takast i bruk i eit slikt høve. Partiet er i seg sjølv ein daud part. Eit parti kan ikkje tenkje, tale eller syngje. Det kan einast medlemmene. Medlemmene kan love veljarane gull og grønne skogar når dei talar til folket, men når dei skal gjennomføre lovnadene på Stortinget, må dei leggje vekk kva folket sa og i eitt og alt følgje kva partiet sa.

På Tinget opplever medlemmene partiet som det gudommelege, medan det i røynda berre skulle spegle av viljen hjå folket. Og spegelen er ikkje det røynelege.

På veggen heng gjerne eit passe stort bilete av huseigaren. «Kven er så dette bilete av», spør den nett innkomne? «Jau, det er bilete av meg» seier huseigaren og han seier rett. Men om han seier: «Det er meg som heng på veggen», seier han gale.

Gjer skilnad på biletet og sjølve mannen. Gjer skilnad på biletet av ein ting, eit hus, eit fjell og sjølve tingen, huset og fjellet. Sameleis bør ein gjere skilnad på ein organisasjon og flokken av medlemmer, eller å sjå skilnad på kyrkjeorganisasjonen og kyrkjelyden. Vi talar om biletet eller om det som berre er symbolet på det røynelege.

Så kan ein spørje? Kan dette vere så fårleg? Ja, kva skjer utover i det store folkehavet så lenge vi praktiserer ikkje å gjere denne nemnde skilnaden? Jau, dermed blandar menneska saman staten som berre er eit symbol med samfunnet som er ei eksistensform. Vi blandar saman bytemidlane som berre er symbol med varene og te- nestene som er det røynelege.

Jagland gjer ein kjempeinnsats for alt levande samfunnsliv ved å reise debatten om skilnaden på partiet som ein juridisk person og flokken av uavhengige veljarar.

a.r.

Sunnmørsposten 18/8 1999:

Gi oss en Bergpreken

Av Jakob Kjersem,
Tresfjord

Det er rart å tenke på, for 2000 år siden vandret det en – så vidt historien beretter – høyreist vakker mann omkring i et lite område ved det indre Middelhav. Han var iført enkle klær og sandaler, og omgav seg med en gjeng som tidens besteborgere sikkert betegnet som samfunnets berme.

Landstrykergjengen

Hva hadde vel det veletablerte presteskapet i Jerusalem – med det mektige Roma i ryggen – å frykte fra denne landstrykergjengen?

Saken ble også ordnet raskt og effektivt. Oppvigleren selv fikk tåle den bitreste skjebne på den tid, døden på korset. Disiplene forsvant – for en stund – som skremte høns. Episoden var over; ro og verdighet var gjenopprettet.

Det trodde man ja, men det gikk ikke slik.

Hvem skapte historie?

Herodes sin glans ble kortvarig; romerriket gikk også under. Nye riker oppsto og gikk under. Millionhærer trampet gjennom landskapet, krigsflåter stimet over havet, armadaer med flygende festninger formørket himmelen og la byer øde med sin bombelast. Imperatorer, keisere og konger sto fram på verdensscenen. Diktatorer – med og uten bart – ut-

foldet seg i den mest hemningsløse maktbrynde. Hver for seg skulle de skape historie, men gjorde de egentlig det?

Det ble episoder

I grunnen ikke. I beste fall fikk de prege historien gjennom kortere eller lengre tid. Men stort sett ble det episoder, ikke epoker. Deres godt betalte skaldet og hoffskribenter gjorde hva de kunde for at de – i historiens perspektiv – ikke skulle bli historiens narrer og klovnar.

Maktmisbrukere

Når vi nå – 2000 år etterpå – ser oss tilbake, så oppdager vi noe helt forbløffende: Verdensimperier, keiser-

riker og mektige kongeriker; underveis er kruttet oppfunnet, månen erobret og nøden avskaffet (i den privilegerte del av verden). Maktmisbrukere fra Aleksander den store, via Djengis Kahn, Napoleon, Hitler og Stalin: Hvem er det som har skapt den sivilisasjon som preger den vestlige verden?

Den barbente Mesteren

Ingen av de forannevnte i vesentlig grad, men derimot den barbente Mesteren og hans gjeng med landstrykere!

Dette må vel bli historiens store mysterium: Hva var det egentlig

■ forts. side 9

Geilo 12.9.2002
Kjære Anders

Gratulerer med
boken du melder i
bladet at du vil gi
oss!!!

En fin 90-års marke-
ring som du slik run-
des av.

TAKK fra oss alle for
innsatsen.

Hilsen til deg og de
som er hos deg.
fra Helene

PS: 90 års dagen min er
1.9.03.
Helene har fylt de 90.

a.r.

Stormfullt samliv

«Vår velsignelse av USAs selvbestaltede rolle som verdenspoliti synes å være reservasjonsløs.»

Av TOR STRAND,
tidligere USA-korrespondent

Fredag 6. september 2002

Et samliv med USA og amerikanerne kan være en stormfull affære. De fleste samliv som varer en drøy menneskealder og snart kvalifiserer til gull, seiler gjerne inn i smulere farvann etter hvert som vindkastene blir både sjeldnere og spakere. Ikke slik med forholdet til USA og amerikanerne. Aldri har det vært mer belastet og belastende enn nå, etter over førti års varighet.

For etterkrigsgenerasjonen ble USA-euforien langvarig og strakte seg langt inn i sekstiårene. Den hadde sine røtter i taknemligheten over amerikanernes bidrag til seieren over Nazi-Tyskland og den amerikanske hjelpen i gjenoppbyggingen av Vest-Europa. Begeistring over alt amerikansk i etterkrigsårene var nærmest grenseløs. Derfor var den også ukritisk. Men bortsett fra debatten omkring norsk medlemskap i Nato i slutten av førtiårene, fikk ikke Amerika-beundringen noen alvorlig belastning før sporene av USAs fremferd i Vietnam begynte å avtegne seg fra midten av sekstiårene.

Etter hvert ble beundringen for de verdifulle sider ved amerikansk kultur, respekten for de grunnleggende amerikanske verdier som hadde betydning så mye også for utviklingen av demokratiet i vårt eget land, tung å holde fast ved. De stygge sidene ved

det amerikanske, som nok hadde latt seg registrere også tidligere, ble for alvor avslørt etter hvert som USA sank stadig dypere ned i den vietnamske hengemyra. Argumenter knyttet til begreper som Marshallhjelp, Truman-doktrine og domino-teori ble gradvis svekket etter hvert som de imperialistiske sidene ved amerikansk utenrikspolitikk ble stadig tydeligere. Riktignok kunne man i diskusjoner med de mest USA-kritiske ty til det faktum at amerikanerne tross alt var våre garantister for fortsatt frihet og selvstendighet. En aggressiv og ekspansiv sovjetisk utenrikspolitikk ble et kjærkomment tilskudd til en amerikavenns forsvarsarsenal. Og etter hvert som en ny realisme i USAs forhold til omverdenen under Nixons og Kissingers ledelse med tilnærming til Kina og rustningsavtaler med Sovjetunionen, avløste den tidligere ideologiske retorikken, fikk USA-vennskapet en ny oppblomstring. Vi skjønnte selvsagt at amerikanerne like lite som før drev veldedighet og at deres utenrikspolitikk var bestemt ut fra egeninteresse, men vi ble glade over å kunne konstatere at det var et visst samsvar mellom amerikanske egeninteresser og det vi mente tjente internasjonal stabilitet generelt og norske interesser spesielt.

Et brudd med denne utviklingen ble avviklingen av den kalde krigen. Med ett var fiendebildet endret. En truende supermakt var redusert til et vaklende, hjelpeløst monster som det knapt var USA verdig å stå opp imot. En forutsetning for USAs fortsatte dominans på verdensarenaen var at det ble skapt nye fiender, reelle eller imaginære. En kjærkommen anledning til å markere den nye situasjonen var Golfkrigen. Den første

av Bushene grep sjansen.

Bill Clintons modererende innvirkning på denne utviklingen, kombinert med hans ubestridelige politiske talent og hans personlige sjarm, kunne ikke skjule grunnlinjene i den nye amerikanske profilen. Under president George W. Bush er den blitt svært skarp og lett gjenkjennbar. Det nye ved USAs rolle er ikke minst at det synes å ha blitt et overordnet mål å tydeliggjøre profilen så sterkt at den får en provoserende virkning. Med en viss parallell til hjemlige nyrikinger kan man si at det ikke er nok å være rik og mektig, like viktig er det å vise at man er det.

Den bølge av patriotisme som skyllet over USA etter 11. september lar seg ikke lett stoppe. For at den skal beholde sin styrke, trenger den påfyll av understrømninger i det amerikanske samfunnslivet. Isolasjonisme og maktarroganse er to slike understrømninger. Det var derfor presidenten kunne formulere sitt krav til verden for øvrig om at den som ikke er med oss er mot oss, som i realiteten er et krav om total underkastelse i forhold til amerikansk overhøyhet.

I kampen mot internasjonal terrorisme har USA funnet nye «strange bedfellows». Den aller kåteste er Vladimir Putin. De gamle rivaler har funnet hverandre i en ny felles interesse som kan være reell nok, men som også springer ut av russernes behov for å legitimere sin kamp mot separatisttendenser innenfor egne grenser, og som for amerikanernes del også bunner i behovet for en ny fiende.

President Bush har gjort det til ett av sine varemerker å «give a damn» for sine alliertes synspunkter. Når Tony Blair i sin misforståtte entusiasme for USAs lederrolle i verden

reiser land og strand rundt for å predike sitt budskap, blir det hilst velkommen i Det hvite hus, men når Blair synes å dempe sin Bush-entusiasme - trolig fordi han ser at den ikke har gitt den tiltenkte innenrikspolitiske gevinst - da gir Bush blaffen i det. Og når forbundskansler Schröder advarer Bush mot å gå til krig mot Saddam Hussein, synes det å prelle av som vann på gåsa.

Det kan virke forstemmende at selv de minste antydninger om avvik fra amerikanernes linje i kampen mot den internasjonale terrorisme, ikke har noen virkning på den amerikanske presidenten. Verre er imidlertid den manglende skepsis fra andre av USAs allierte. Særlig hörbar har den norske tausheten vært. Uten nevneverdig debatt gikk vi til krig mot våre tidligere venner i Jugoslavia, selv om begrunnelsen var aldri så berettiget i lys av Milosevics grusomheter. Nå står vi på terskelen til en opptrapping av vårt militære engasjement i Afghanistan. I det hele synes vår velsignelse av USAs selvbestaltede rolle som verdenspoliti å være reservasjonsløs. Tidligere forsvarsminister Robert McNamara, som må bære en del av ansvaret for amerikanernes Vietnam-politikk, har for lengst kommet på andre tanker og advarer mot at USA igjen bestemmer hovedlinjene i internasjonal politikk. Det har landet verken moralsk eller intellektuell kapasitet til, sier McNamara.

Da USA i 1975 trakk seg ut av Vietnam uten snev av ære, pustet amerikanerne flest og verden for øvrig lettet ut. Den tid syntes å være over da amerikanerne alene satte dagsorden for det internasjonale samfunnet. USA hadde brent fingrene kraftig, og det syntes utenkelig at amerikanerne i overskuelig fremtid igjen

skulle spille rollen som verdenspoliti. Det gikk ikke mer enn knappe 20 år før USA igjen hadde funnet tilbake til sin rolle som selvbestaltede leder i moralske og maktpolitiske spørsmål.

USAs bekymringsfulle opptreden på den internasjonale arena er imidlertid ikke begrenset til det militære område. Amerikanernes arrogante fremferd er lett å spore også i andre internasjonale fora. Det gjelder ikke minst FN. Typisk for den nye amerikanske arrogansen er motarbeidelsen av internasjonale straffedomstoler for forbrytelser begått av manskaper i internasjonal tjeneste. Én ting er at amerikanerne er motstandere av slike domstoler. Noe mer alvorlig er at de i forsøkene på å få sine manskaper unndratt fra mulig straff klarer å inngå en hestehandel med andre FN-land, deriblant Norge, for å unngå at engasjementet i Kosovo blir avvirket.

Amerikanernes opptreden på den internasjonale arena i den senere tid etterlater det forstemmende inntrykk at amerikansk engasjement i internasjonalt arbeid må ha som forutsetning at det skjer på amerikanernes egne premisser. Enhver realistisk vurdering tilsier at internasjonal orden og sikkerhet forutsetter amerikansk medvirkning. Men verden er ikke tjent med at USA ut fra sin totale økonomiske og militære dominans alene setter betingelsene for en slik medvirkning. Selv om det under den nåværende president synes vanskelig å påvirke USA, påhviler det likevel oss som allierte og tradisjonelle støttespillere å gi klart uttrykk for vår skepsis. Det eneste oppmuntrende for en Amerika-venn synes i øyeblikket å være at det finnes potensial for forbedring. Akkurat nå synes det å være en fattig trøst.

Varden 12. september 2002 (Anne Spånem)

Rapport fra Lebensborn 6210

Per Arne Löhr har skrevet bok om å være krigsbarn. I mars 1987 var Varden med da han ble gjenforenet med sin tyske familie.

Det handler om å bearbeide ting som har skjedd og få det ut, sier Per Arne Löhr Meek. Denne høsten kommer erindringene hans fra livet som krigsbarn.

Löhr Meek er fra Averøy på Nordmøre, men bodde i mange år på Åfoss og Skotfoss i Skien. Det var her han ble oppsatt på å rydde opp i fortiden sin. Han så hvordan andre krigsbarn led, og var en av pådriverne for at Norges Krigsbarnforbund ble stiftet i Skien i 1986.

Det tok ikke lang tid før motsetningene ble store i organisasjonen. Noen ville forsones - andre ville ta opp kampen og kreve erstatning fra myndighetene.

- Det ble nok rett og slett slik at de som hadde hatt en grei oppvekst, ville bli værende i Krigsbarnforbundet. Vi som hadde hatt det vondt, ønsket oss en

mer slagkraftig organisasjon.

Han var senere med på å stifte Krigsbarnforbundet Lebensborn som nå venter på ankebehandling i Høyesterett. Forbundet har stevnet staten for ikke å ha grepet inn og hjulpet krigsbarna, og viser til menneskerettighetserklæringen.

Löhr Meek ble født på tysk barnehjem i Norge, det såkalte Mutterhilfe Lebensborn med nr. 6210.

Oppveksten var hard. Han ble mobbet og trakassert.

- Da jeg kom tilbake til Averøy første gang i voksen alder, var det tungt. Nå er det greit, jeg bor her, er tilbake der jeg startet. Jeg har møtt de som mobbet meg. Vi snakker ikke om det. Det er greit. De var barn, og skjønnte ikke hva de gjorde.

I mars 1987 var Varden med da han møtte sin tyske bror, tante og onkel for første gang.

- Forholdet ble godt, men de er dessverre døde nå.

Boka "Lebensborn 6210" er ventet i oktober.

Utdrag fra «Lebensborn 6210»

Så, tredje dagen begynte det. En gutt kom helt bort til meg, så hånlig på meg.

-Din lausunge! sa han.

Jeg visste ikke hva lausunge var, men skjønnte av de andres latter at det ikke var særlig stas å være lausunge.

Fløyta fra læreren lød i det samme og varslet at friminuttet var over.

Men disse orda var likevel bare de første i et skred, for neste friminutt startet straks med skubbing og tilrop. Krigsbarnet var fra dette øyeblikk fritt vilt og de andre var jegere. Jeg prøvde å komme meg ut av sirkelen av hujende og ropende unger som omringet meg, men ble tvunget ned på alle fire og inn igjen.

Snart fikk jeg lære enda et nytt ord.

-Nazist!

Det var ikke selve ordet, men den hvesende måten det ble sagt på som ga meg en følelse av isnende kulde rundt meg.

Jeg ble livende redd. Med store, skremte øyne så jeg mot flokken med unger som nå begynte å

danse rundt meg.

Ungene hylte, danset og ropte. Puffet meg frem og tilbake mellom seg.

Jeg kom meg på beina, men ble straks presset ned igjen.

Ropene ble høyere og høyere til de ble til et taktfast: -Nazist - nazipist, nazist - nazipist, nazist - nazipist!

Jeg klemte hendene for ørene. Det var det samme for meg hva det de ropte betydde, jeg ville ikke høre, de gjorde meg redd og det gjorde vondt.

Sanseløs av skrekk sto jeg midt i en tett sluttet ring av gale, hujende og ropende barn. Igjen og igjen prøvde jeg å komme meg ut av av ringen, men ble hver gang brutalt skjøvet tilbake.

En av ungene gikk løs på meg. Brøt meg i bakken og gnidde jord og grus inn i håret og ansiktet mitt.

Jeg hørte ikke at læreren blåste i fløyta at ny time skulle starte. Merket bare at det plutselig ble folketomt rundt meg. Fort kom jeg meg på beina og begynte å løpe.

Sprang alt jeg orket, som om det gjalt livet, som om jeg måtte løpe fra et farlig dyr jeg hadde i hælene. Jeg var helt sanseløs og tenkte ikke lenger.

Mitt helvete på jord hadde startet.

Nekrolog

Erik Anderssen- Rysst, (7.3.46 – 2.7.02)

Først fikk vi melding på fredag kveld 28. juni fra Aker sykehus at du hadde blitt innlagt der med hjerneslag! Du hadde jo hatt tilhold på den tyngste avdelingen på Gaustad i 12 – 13 år, - og totalt til sammen nær 34 år på samme Gaustad! Tirsdag 2. juli fikk vi ny melding om at du var død. Men lørdag 29. juni rakk min kone og jeg å besøke deg på Aker. Lam i halve siden som du var med null taleførhet, greidde du likevel å skrive følgende ord i ei bok, "Selvmord, - Gaustadbandittene"! Erik, du viste din avsky mot Gaustadssystemet helt til det siste!

Erik, du ble gjort til et psykiatrisk offer på Gaustad, - du var helt frisk da du ble innlagt 29. juli i 1968, - dette ble også bekræftet av din gode venn Sean O'Neill fra Irland som kjente deg fra du var 8 – 9 år til du var 22 år Erik, - da du ankom til Gaustad, - og for godt! På falske premisser!

Du var et resultat av freden i 1945, født i mars 1946. Erik, du ble etter fødselen plassert på et barnehjem i Bærum til du var 4 år. Din enslige mor var da 21 år. Hun giftet seg i Edinburgh i 1948 (m/Eriks stefar) og tok deg til Skottland i 1950 etter påtrykk fra barnehjemmet. Din mor Torunn ville ingen kontakt ha med deg Erik på Gaustad, - kun hilsen på postkort som dine halvsøsken skreiv til deg fra England!

Din morfar (forsvarsminister / leder av utenrikskomiteen (25 – 45) Torgeir Anderssen-Rysst) var du stolt av. Som utdannet jurist (og redaktør av Sunnmørsposten), var din morfar Anderssen-Rysst en rettskaffen mann.

London-regjeringen og Milorg hadde motsetningsforhold ved fredstidspunktet og din morfar Anderssen-Rysst måtte nøytraliseres. Allerede i januar 1945 ble Anderssen-Rysst utnevnt til ambassadør på Island. Hans ugifte datter var gravid sommeren 45 (med deg Erik), - var nedverdiggende, også for den øvrige familie og Anderssen-Rysst måtte si ja! til utnevelsen.

Harry Larsen het din far Erik og unnfangelsen skulle ha

skjedd i ei hytte i Valdres, iflg. din mor. Harry Larsen var jo et dekknavn London-regjeringen og Milorg ofte benyttet, og at enkelte hadde hytte i Valdres-distriktet, ja, det kjenner vi til.

I 1968, 22 år gammel, drar altså du Erik til Norge for å finne din biologiske far. Gaustad ble siste stopp og giftsprøyta ble satt i rompa på deg, - og ned i kjelleren bar det for å lage klesklyper. Du ble på Gale Huset i nær 34 år, helt til din død og som Gaustadpistene må ta det hele og fulle ansvaret for. Du forble alltid en politisk fange. En psykolog sa til deg Erik på 90-tallet: "Du er en mislykket abort og hodet ditt skal benyttes til forskning". Og du ble på Gaustad misbrukt seksuelt på det verste av en pleier.

Din morfar, Torgeir Anderssen-Rysst, døde høsten 1958, - og først da ble din fødsel Erik mottatt (23.10.1958) og registrert inn i Norge iflg. Statsarkivet i Oslo i brev til deg den 12.7.1996.

Chargé d' Affaires på Island i 1958 ga uttrykk i fjor overfor meg på tlf.en at han kjente meget, ja, meget godt til familien Anderssen-Rysst. Men du Erik ble ikke nevnt! 1. og 2. juni 1999 oppsøkte vi UD (Utenriksdepartementet) i håp om å komme saken et skritt nærmere. Det skjedde ikke! Det hele kommer i et meget grelt lys når man vet at Chargé d' Affaires kjødelige tante - (søster av hans far) - var gift med bror av din morfar Erik, - dvs. en yngre bror av din morfar, Torgeir Anderssen-Rysst.

Du skulle være psykotisk da du ankom Gaustad i 1968 sier dagens overlege! Din venn fra barneårene og fram til 1968, autorisert revisor, Sean O'Neill fra Irland, tok fly umiddelbart for å besøke deg på Gaustad da han ble klar over din skjebne Erik, - sept. 1997. Du var en helt normal gutt i 1968 kunne O'Neill fortelle! Men likevel ble du i nær 34 år jevnlig neddøpt.

5 ganger har vi dine venner Erik politianmeldt din sak! Du er aldri blitt avhørt av påtalemakten! Statsadvokaten i Oslo skriver til undertegnede, desember 1999, "Jeg antar at begrunnelsen for det var at anmeldelsene og uttalelsene fra sykehuset avdekket det/de aktuelle forholdene såpass godt at særskilt avhør av Andersen ikke syntes å være påkrevet for å foreta en korrekt påtalemessig avgjørelse", sitat slutt! Sic!

Det var i august 1996 at en del av internettet mot psykiatri bestemte seg til for å forsøke å gjøre din hverdag lettere. Du satte pris på dette, - men dessverre vi kom altfor kort i vår målsetting om å få deg ut. Til det hadde Gaustad ødelagt deg med dop (neuroleptika) i altfor lang tid, i hele 34 år.

Erik, du var en intelligent gutt med glimt i øyet helt til det sis-

te. Du fikk et vanskelig liv som Gaustad må ta mesteparten av skylden for. Vi vil alltid minnes deg å trekke fram din skjebne om hvor galt det kan gå når myndighetene har bestemt seg. Grunnen aner vi, men å få det bevist kan bli verre.

Til slutt vil jeg avslutte med et dikt du likte meget godt

Av LAWSON, Henry Hertzberg (1867 – 1922), en australsk dikter av norsk herkomst (Larsen), som hadde prøvd et utall av yrker da han 21 år gammel debuterte med en diktsamling som straks gjorde lykke. Utgav senere en lang rekke diktsamlinger og fortellinger, alle inspirert av livet i Australias nybygder. Han døde fattig, men folkekjær som ingen annen dikter på det femte kontinent: Den anerkjente "national poet of modern Australia",

«Remember Me»

Remember me – When you see a dove fly –
Remember me – When the roses glisten
With drops of dew –

Remember me – But never cry –
For I am forever – Always with you.

Remember me – but – do not grieve –
'Twas God's Will – for me to leave.

Remember me – but not in sadness –
Remember me, only in gladness.
For all we shared – laughter and fun –
For now my purpose, on Earth is done.

So – go your way – Find a new tomorrow –
Never think of me with sorrow.

Make each new day the best –
Before you come to that Heavenly rest.

REMEMBER ME!

H. Lawson

Thore Lie,
Oslo

10 000 GÅRDER BLIR FERIEHUS

Landbruket går ad undas, ser dte ut til. Nå skal konsesjonsgrensen økes til 100 mål dyrket mark, fra dagens nivå på 20 mål. Dermed kan gårder opp til 100 mål dyrket mark bli ferieboliger for dem som ønsker det. Jordene blir liggende brakke og ubrukte mens verdens sultende skarer fortsatt vil sulte.

Dette er det meningsløse med vestens økonomiske politikk: lønnsomheten er blitt det eneste målet, ikke om mennesker skal overleve.

DOJ

Tønsberg – 11. september !!! 2002:

Tønsberg Kommune og menneskeforakt

Tønsberg Kommune har nå gjort en fatal bestemmelse, som må få konsekvenser!

Jeg tenker på de gamle på Tjøme Private Aldershjem, som mot alles ønsker ble tvangsflyttet til Hof. Jeg skrev i et innlegg at å tvangsflytte de gamle kan i værste fall sidestilles med mordforsøk.

Nå ser vi at de skal flyttes igjen. Det forbauser meg dessverre ikke, men jeg regner med at en del politikere og byråkrater stiller seg uforstående til dette. Jeg forventer at de ansvarlige politikere og byråkrater, tar på seg ansvaret, tar sin hatt og går eller tilbyr seg å gjøre jobben som sykepleiere og pendler for samme lønn, og utfører den jobben de mente var så flott for de gamle. De kan tvangsflyttes på samme måte som de selv tvangsflyttet de gamle. Dette finner vi oss bare ikke i. Dette er ren terrorvirksomhet overfor de gamle.

Nå velgere, hvor meget skal våre såkalt "ansvarlige" myndigheter få lov til å ødelegge før vi/dere tar til fornuft?

Tønsberg/Ramnes, den 11. september 2002

Tverrpolitisk Folkevalgte/Pensjonistpartiet

Erik W. Falck

Pave og helgen

Vi leser i Aftenposten, den 28. august at den katolske kirke forbereder seg på å kanonisere den avdøde pave Johannes Paul 1 (Albino Luciani). Johannes Paul 1 ble utropt til pave den 26. august 1978, men døde allerede 28/29. september samme år etter bare 33 dager som den katolske kirkes overhode.

Det er et mesterstykke av rang. Her har kardinaler, ifølge David Yallop i sin bok «In God's name» fra 1984, myrdet den samme paven, som offisielt døde en naturlig død, men for å dekke over sin misgjerning skal han nå få sin oppreisning og bli helgen.

Det er en meget interessant bok som forteller om Vatikanet, makten og kapitalen. Det er det alt dreier seg om. Det er den samme kampen vi ser her hjemme i Norge.

Pave Johannes Paul 1. er kanskje den reneste og ærligste paven som har sittet i Vatikanet, men han valgte å

prioritere de fattige og det var kardinalene lite glade for. Han var en høyt elsket og meget religiøs pave og bemerket seg som en varm og hengiven person. Men frykten for at han skulle tappe kirken for kapital, ble tidlig meget stor. De var mer opptatt av å styrke den enorme formuen som Vatikanet besitter. Så sammen med P2 (en meget sterk mafiaorganisasjon, som stort sett har kontrollen over bankene) og CIA, klarte de mesterstykket å få ryddet Johannes Paul 1 av veien. Det hele startet med en liten løgn, så kom det flere løgner, alt for å dekke over mordet, som skjedde en gang mellom kl. 21.30 den 28. september og 04.30 den 29. september.

Nå skal de altså få til en offentlig hvitvasking, slik at det grusomme skal kunne glemmes en gang for alle. Åsgårdstrand, den 29. august 2002

Erik W. Falck

Mer golf i Lommedalen

Jeg sikter til innlegg i Asker og Bærum Budstikke 8.mai med ovennevnte overskrift. Imponeres den som har evner og anlegg for det. Da sikter jeg til nevnte bonde som, sitat: "de siste fem årene har prøvd å bygge golfbane på jorden der han har produsert korn til dyrefor," sitat slutt.

Det pretenderes her nærmest som at det skulle være en bragd, dette at dyrkingsjord tas ut av produksjon, en virksomhet som selvsagt bidrar til økt sårbarhet mht nasjonal selvberging. Men dette er et "ikkeproblem", særlig gjeldende for myndighetene i nærværende kommuner og fremmelige "bønder".

Det er derfor selvsagt svært viktig for oss naivister å få underretning om at dersom bønder ikke går over til golf, kan de gå en svært usikker

fremtid i møte med sult som stor risiko. Golfentusiaster hos oss kan trøste seg med sterk støtte fra f.eks. ordførerne i Førde og Jølster som i fjor erklærte i lokalavisen Firda, sitat: "golf er framtida", sitat slutt.

Vi, som er annerledes, har alstå nå, om ikke før, lært at golf er tingen det bør og må satses på, da jo størrelsen og retningen på pengestrømmen er det vesentligste. Det med sevlber-

ging og sans for verdens matvaresituasjon er, må vite, utidig, umoderne, urasjonell gammelmannstenkning. Det fordrer jo arbeid og medfører forurensning. IT-kulturen med dens enorme sidevirkninger, infrastruktur, tar vare på og "fjør" oss all på beste vis, må skjønne.

T.Steiro

BIN LADEN ER DØD...

Ledere av USAs elitestyrker i Afghanistan ønsker å avslutte den resultatløse jakten på Osama bin Laden. De tror Al-Qaida-sjefen er død.

Joda, det er greitt å leve i troen...

DOJ

I hjerne - - -

kamp for menneskerettigheter gått forbi islamsk rett på mange områder. Dette betyr ikke at vestlige land er foregangsland m.h.t. strafferett osv. Her kan man trekke inn USA som et skrekkes eksempel på strafferett i og med at landet er ett av noen få land i verden som fremdeles kan dømme 16-åringer til døden. USA har derfor heller ikke underskrevet FN's barnekonvensjon der det bl.a. kreves forbud mot at barns deltagelse i væpnede konflikter m.m.

Versting-landet som benytter seg av sharia-lovene i utstrakt grad er Saudi-Arabia, en av USAs nærmeste allierte og samarbeidsland i bl.a. Golf-krigen. Dette samarbeidet medfører ingen kritikk fra USA m.h.t. brudd på menneskerettighetene. Den eneste gangen jeg har sett en reaksjon fra USA, var da en kvinnelig amerikansk jagerflyger ble nødt til å dekke seg til da hun tjenestegjorde i Saudi-Arabia, noe som førte til sterke protester fra amerikansk hold. Det er viktig å merke seg at 15 av de 19 flykaprerne 11.september var saudiarabere, uten at dette har medført noen sanksjoner fra USAs side i forholdet til Saudi-Arabia, USAs hovedleverandør av olje.

Mens vi snakker om selvmordsbombere, er det en annen type som er langt farligere for vestens sivilisasjon, nemlig vestens egne tidsinnstilte bomber av sykkelig egosentrisitet, menneskelige selvmordsbombere som konsumerer flerfoldige ganger mer enn det selv trenger for å eksistere og som dermed fører til de globaliseringsproblemene vi i dag ser mer og mer av. Vår egosentrisitet og manglende evne til medfølelse og empati er en stor fare for menneskehetens fortsatte eksistens. Til tross for grunnlaget i Kristi lære i Bibelen merker vi det moralske forfallet gjennom konsumerismens altopp-slukende guddom, Mammon. Det er dette som er manndraperen fra tidens morgen, guddommen som har drevet oss fra skanse til skanse fordi vi har bygget på illusjonen om pengenes blinde makt.

Mammons rolle er sterkt økende gjennom pengespillene. Norge er på verdenstoppen i Lottospill. Samtidig utnevner FN oss til verdensmester i menneskelig utvikling, hva nå det enn måtte bety. På samme tid bygger et norsk verft "The World" - et gigantisk leilighetsskip for millionæriffen som skal reise rundt og oppleve verden fra sine Mammonvinduer ombord. EU blir mer og mer lik en slik festning som Hitler beskrev på 30-tallet, Festung Europa, som skal stenge fattige ute fra velstand og rikdom i unionen som flyter over av melk og honning: overfylte lagre av kjøtt, vin, korn osv. Med strenge lover og finurlige tiltak skal den enorme folkevandringen mot vestens kjøttgryter stanses.

Men ingen kan stanse folkevand-

ringene, som alltid har foregått gjennom hele menneskehetens historie. Nordmenn i hundretusenvis dro over til Amerika p.g.a. fattigdommen i Norge. De opprettholdt sin norske kultur og mattradisjoner i det nye landet samtidig som de fortrengte landets urbefolkning indianerne til ødslige områder uten muligheter til jakt og fiske og livberging.

Sommeren 2000, i forbindelse med min researchtur for romanserien Sjamanens rike, om den samiske utvandringen til Alaska, besøkte jeg den vesle byen Petersburg i Sørøst-Alaska. Den var mer norsk enn noen annen norsk by jeg kjenner i Norge. Til og med politistasjonen hadde rosemalte skodder for vinduene. Og her var lefse og lutefisk og på 17.mai kapret vikinger flyene som landet på flyplassen. I Minnesota er hver 5.innbygger av norsk avstamning. De tviholder på norske tradisjoner og brunosten som om det skulle gjelde livet.

I våre dager sender Mammon oss som pakketurister over hele verden. Nordmenn drar som værsyke flykninger til Spania og kjøper seg inn i norske ghettoer langs solkysten. Begrepet klimaflyktning har fått en annen betydning. TV2 presenterte en av disse nasjonalistiske ghettoene i Spania. Et ektepar hadde bodd der i 19 år og kunne fremdeles ikke et eneste ord spansk. Men det norske flagget vaiet på terrassen og butikken var fulle av norsk mat fra knekkebrød til brunost, alltid den evinnelige brunosten.

De selvsamme klimapensjonistene stemte selvfølgelig Frp og var skjønt enige i at innvandrere til Norge måtte sørge for å lære seg norsk og rette seg etter norsk lov.

På et mottak på Rognan i Nordland var det en flyktning som var så frimodig at han tillot seg å klage på været og ønsket å komme seg sørover i landet. Det ble et ramaskrik. Klaging på været er bare forbeholdt etniske nordmenn, må vite! Så snart skyene tetner til og regnet faller ønsker de norske syterne å emigrere til Syden. Men en asylsøker eller flyktning må bare se til å holde kjøft om været ellers får de bare komme seg tilbake dit de kom fra!

I store skarer farer Ola Oljesjeik til EU-området med fulle rettigheter, sosialt og økonomisk. Når kronekursen er sterk, kan Ola og Kari både ete og drikke seg mer enn pære full for en meget rimelig penge - med de store kjøttberg og vinbasenger som der finnes.

EU's landbrukspolitikk skal endres i takt med tiden og de markedsøkonomiske kreftene som rir kloden i denne mammonistiske hjernestammens tidsalder. Og Norge følger leddløst med, med sin skyggeregjering og vi er blitt det flinkeste landet i EU-klassen og gjennomfører EU-tiltakene raskere enn selv enkelte EU-land.

I magasinet Landliv hevdet redaktøren at det initiativet som britiske landbruksmyndigheter har tatt etter munn- og klovsyken, burde følges av Norge så snart som råd er. Isteden for landbruksproduksjon i tradisjonell stil, burde bøndene utvikle all buskap og heller starte med landskapspleie. Ja, dere hørte riktig. Landskapspleie. Oppsetting av vakre gjerder, pynting og planting med tanke på å slippe turistene til slik at de kunne beskue det vakre landskapet.

Er det så at denne munn- og klovsyken egentlig kom som bestilt i England? De ønsket egentlig å starte med landskapspleie og ikke matproduksjon? Fordi kjøttbergene i EU er så gigantiske at de ikke kan slippes på markedet i dette årtusenet fordi markedsprisene da ville synke og vi ville få dårlige tider og elendighet?

Landbruket skal rasjonaliseres og effektiviseres bort. Gårdene skal legges ned og jordene legges brakk eller brukes som plantefelt for juletrær til Mammons ære.

Er det igjen hjernestammen som spiller oss et puss?

Vesten skal overlate all matproduksjon til fattige land som egentlig selv hadde trengt maten til egne hungre innbyggere. Det er det moderne slaveriets tidsalder. Jordbruksprodukter, klær, sko, til og med fotballer til VM, lages av fattige barn som arbeider fra tidlig morgen til sene kveld uten den minste sjanse til fritid eller skolegang.

Hjernestammen ser også ut til å innbille oss at det er sentrale strøk med storbyene som før på utkantene, og ikke omvendt. En rapport fra BI/NHO påstod at det var i hovedsak Oslo som bidro til at utkantene overlevde.

Når man til de grader feilvurderer sitt eget ståsted og mangler kunnskaper om hva som er reelle utgifter og reelle inntekter i et samfunnsregnskap, blir det slik Ibsen sier: Når utgangspunktet er som galest blir resultatet som oftest originalest. Hverken NHO eller BI synes å forstå at når et titalls meglere på Mammons Børs forsvinner, er det ingen som legger merke til det, men skulle de produsentene, som disse meglerne snylter på, forsvinne, ville vi merke det meget raskt - og skjebnetung.

Vi vet alle at overflodssamfunnet som all den moderne teknologien uvegerlig måtte føre til, medfører prisfall og dårlige tider i hjernestammens tidsalder, etter tradisjonell mammonistisk tankegang. Knapphet på varer fører til økte priser og inntekter. BNP (bruttonasjonalproduktet) skyter i været og blir et bilde på at vestlige land er blitt ufattelig rike på penger - på tallkolonner og papirer. En av reguleringsmekanismene er altså kjøttbergene og kornbergene i EU - mens store deler av verdens sulter i hjel like utenfor Festung Europas stuedør.

Overfloden er av det onde i hjernestammens tidsalder. Da er det vel en økonomisk velsignelse at Bush begynner å rope "Krig!" for da vil de økonomiske tannhjulene settes i sving igjen. Krig raserer og alt må bygges opp og skaffes til veie igjen. Overfloden forsvinner og vi får igjen knapphet og prisene stiger: de gode tidene er tilbake!

11.september 2001 innledet visstnok en ny æra: symbolet på Vestens pengemakt Mammon, World Trade Center (WTC) og symbolet på verdens største militærmakt Pentagon, ble angrepet av

KRIGEN ER IKKE OVER!

Leste Marit Nybakks debattinnlegg i Dagbladet 28.8. Hun hevder på slutten av sitt innlegg følgende: "Jeg føler meg imidlertid helt trygg på at aksjonene i Afghanistan var nødvendige og riktige."

Hun snakker som om aksjonen er over, men krigen er langt fra over. Aksjonene bare fortsetter og fortsetter. 1.10 skal norske jagere i aksjon. Avisa Nordland skriver i den forbindelse:

1. oktober skal seks norske F16 kampfly være på plass i Kirgisistan, klare til å bombe bakkemål i Afghanistan. I dag kan Avisa Nordland avsløre at en del av pilotene har alvorlige betenkeligheter med jobben de skal utføre.

Det er fakta om krigen i Afghanistan. Og resultatene er ikke slik man kunne forvente: fremdeles går kvinner i burka, fordi de vil det slik selv. Og bin Laden og hans AQ-nettverk lever fremdeles i beste velgående. Det var det krigen mot terror skulle gjøre noe med. I stedet får vi en eskalering av terroraksjonene i løpet av høsten fordi USA planlegger angrep på Irak, et USA som handler på egen hånd, uten å bry seg med å rådføre seg med andre allierte.

Illusjonene om et godt resultat i Afghanistan må snart bryte: snart er opiumsproduksjonen på topp i Afghanistan igjen og leveransene til resten av verden når det nivået det hadde før Taliban overtok. Dette er ikke noe forsvar for Taliban, men nå er det andre såkalte demokratiske land som strever riktignok hardt for å overgå totalitære staters regimer mht til menneskerettigheter og internasjonal lov. En lov er nylig vedtatt i USA som gir landet rett til å invadere f.eks. Nederland og frigjøre amerikanske soldater hvis landet har tatt dem i forvaring for en evt. rettergang i den internasjonale domstolen. Slik handler et land i virkelig krise.

DOJ

selvmordsbombere ombord i sivile fly. 2400 mennesker ble drept i disse aksjonene. Den franske avisen Le Monde skrev dagen etter at vi var alle amerikanere. Som tidligere nevntnskal korsangere fra hele verden minnes denne tragedien på årsdagen for angrepene i USA. Alle var tause etter Srebrenica. Eller etter andre tragiske hendelser på kloden.

Hva er så spesielt med USAs befolkning? Er de mer verdt enn andre folkeslag, slik også jødene anser seg selv for å være? Guds utvalgte folk?

USAs krigsmaskin gikk til krig mot terror. Først på listen sto Afghanistan og målet var å knuse bin Laden og Al-qaida-nettverket i landet. Pr. dags dato er krigen ikke over, selv om enkelte påstår at aksjonen har vært vellykket. Men hverken bin Laden eller Al-qaida er knust. Isteden mistet tusener av sivile afghanere livet etter feilbombinger fordi amerikanske flygere får tildelt amfetamin for å holde ut de lange toktene. Norge er pr. definisjon også i krig. Fra 1.oktober i år skal seks norske F-16-jagere delta i operasjoner i Afghanistan. Mange av de norske jagerflygerne frykter at de skal ta sivile liv.

Var det ikke slik at krigen mot terror var vellykket og avsluttet?

Media er nå mer opptatt av den nye krigen som planlegges: krigen mot Iraks Saddam Hussein. Den nye Bush-doktrinen "forebyggende bombing" er lansert. Land som anses for å være en fare for USA og USAs interesser, skal bombes - før de får anledning til å gjøre noe mot USA. Det er slik Verdenspolitiet nå opererer. Samtidig presser USA FN slik at amerikanske soldater har fått 12 måneders immunitet mot den nye internasjonale domstolen ICC. USA presser samtidig flere nasjoner til å underskrive avtaler som skal hindre landene i å utlevere amerikanske borgere til en slik domstol. Under-

skriverne er hittil Israel, Romania og Øst-Timor. EU står sterkt imot en slik maktarroganse fra USAs side, noe som har ført til full splittelse mellom Europa og USA, knapt ett år etter den unisone enigheten og samstemmigheten etter 11.9.2001: Vi er alle amerikanere!

USAs planlegging av et angrep på Irak kan dermed foregå for fullt fordi landets soldater nå kan kjempe uhindret gjennom 12 mnd uten å risikere noen internasjonal krigsforbryterdomstol. Sagt med andre ord: USA kan begå mange My Lai-massaker uten fare for egne soldater.

USA skal nå altså være unntatt en rekke FN-resolusjoner og bestemmelser, akkurat slik Israel er det, disse to brødrene i ånden, nå ledet av Bush og Sharon.

Det er helt tydelig at det er hjernestammens påvirkning som gjennomsyrrer tingenes bedrøvelige tilstand for tiden.

Helt avslutningsvis: muligens blir det på nytt en indre fiende som setter kjepper i hjulene for USAs krigsplaner: Mammon.

Flere giganter i amerikansk næringsliv har gått konkurs: Enron, WorldCom osv. og flere står for tur. Dette kan kanskje føre til at amerikansk økonomisk selvgodhet igjen knekker ryggen - slik som i 1929.

Og det er antagelig da først, tror jeg, at tiden er moden for å innføre B. D. Brochmanns ideer både her til lands og i utlandet. Men ikke før - fordi utviklingen er kommet for langt til at noen er villig til å lytte på et varsku fra Nord.

Det hele vil gå sin skjeve gang, uvilkarlig mot stupet og en påtvunget dekapitalisering, slik BDB beskriver det i sine bøker.

NÅR VENNER BLIR FIENDER

USA har pumpet inn millioner av dollar og enorme ressurser i Saddam Husseins Irak. Men det var da USA støttet Irak i krigen mot Iran. Det samme skjedde med bin Laden i Afghanistan. Men det var da han ledet kampen mot sovjetiske invasjonstyrker i landet. Nå er både bin Laden og Saddam Hussein blitt USAs hovedfiender.

Det er ikke greit å være amerikanere i våre dager...

DOJ

Erik Andersen til minne

Erik Andersen (1946-2002) er død. Han ble bare 56 år.

Erik vokste opp i Irland, men hadde en vond barndom, med en mor som ikke ville vite av ham, og en far han ikke kjente, - han visste bare at faren var norsk. Da Erik ble voksen, dro han ut i verden, og et stadig sterkere ønske om å finne sin far førte ham til Norge og Oslo.

Han var på leting etter et sted å bo, og oppsøkte Oslo Helseråd, som igjen mente han burde forhøre seg på Gaustad. 29. juli 1968 gikk han til Gaustad, men han kom ikke tilbake. I nesten 34 år gikk Erik som en neddopet zombie. Han var en ikkeperson.

Mens det var en murer på oppdrag på Gaustad som ga utenverdenen beskjed om Arnold Jukleds eksistens på Gaustad, var det

nettopp Arnold som sørget for at vi fikk vite om Erik. Vi var mange som kjempet en vedvarende kamp med Gaustad for å få lov å snakke med Erik, besøke ham og gi ham julegaver. Det var uhyggelig, men også patetisk, å se, og nær sagt være en del av, den kampen som Gaustad nå førte mot Erik for å få ham til å oppgi enhver kontakt med utenverdenen, og igjen bli en ikkeperson.

En psykolog hadde en gang sagt til Erik at han var en mislykket abort, og at hjernen hans burde brukes til forskning. Og livet i vid forstand har da heller aldri hatt spesielt gode kår på Gaustad. Han ble brukt som forsøkskanin for nye livsdependerende nevroleptika, og slet etter hvert med store fysiske sykdommer og ubehag. Erik var redd, han gråt og bønn-

falt om å slippe disse sprøytene annenhver uke.

Det var mange utenfor Gaustad som ble glade i Erik. 7. mars 1997 leide vi kantinen på Velferdsbygget på Gaustad for å feire hans 50-årsdag, et år forsinket. Hedersgjesten selv kom neddopet og sliten bevoktet av 2 pleiere, og han måtte gå tidlig.

Erik gråt mye, og var fortvilet. Vi lurte ofte på hvordan han holdt ut. Den siste tiden ble han dårligere til å snakke. Noen dager før han døde fikk han slag, og han ble lam i den ene siden. Han døde 2. juli på Aker sykehus.

Vi lyser fred over Erik Andersens minne.

Øystein Hansen

USA OG OLJEN

Alt under Clinton planla USA en invasjon av Afghanistan, dette for å gi Union Oil of California en rørledning fra Turkmenistan via Afghanistan til Pakistan og Karachi. bin Laden fikk greie på disse planene i juli 2000 så han angrep USA først. Alt dette er tilgjengelig i offentlige dokumenter, bl.a. beskrevet i Time Magazine. USA har fortsatt med en okkupasjon av de tidligere sovjetiske republikkene på samme grunnlag: å sikre oljen. bin Laden, Taliban og Saddam Hussein er bare et påskudd. Ved å angripe Irak vil dette føre til en enorm opptrapping av anslagene mot USA og amerikanske interesser i utlandet. Al-qaida og bin Laden har intet å tape....

DOJ

DAGENS BUSH

«Ingen skal være over loven», sa Bush i forbindelse med at den ene storbedriften etter den andre har drevet med økonomisk svindel. Men nasjonen USA er over internasjonal lov. Den har fått 12 måneders immunitet i forhold til den internasjonale domstolen. Stikk den.

DOJ

Fra Dagbladet på nett:

Domstolen lar seg ikke stanse

En lov som åpner for invasjon av Nederland, er foreløpig siste tiltak i USAs kampanje mot Den internasjonale straffedomstolen.

Av Ingrid Samset, stipendiat

Lørdag 17. august 2002 7:57,

Ikke siden opprettelsen av FN har verdens land så raskt blitt enige om radikalt forbedrede betingelser for menneskerettighetene. Da krigsrettsbunale for eks-Jugoslavia ble etablert for 10 år siden, var en permanent instans for å dømme krigsforbrytere fremdeles en fjern illusjon. Opprettelsen av Den internasjonale straffedomstolen (ICC) i juli gjorde illusjonen til virkelighet.

Enkelte skulle nok sett en annen virkelighet. På 1990-tallet mistet USA styringen med utviklingen de hadde startet gjennom opprettelsen av krigsrettsbunale for eks-Jugoslavia og Rwanda. For på tross av at disse har slitt for å oppnå autoritet og ressurser, har de kastet lys over hva det internasjonale samfunn kan få til. De har vist at vidt forskjellige nasjonale tradisjoner faktisk kan harmoniseres for å nå et høyere mål - å avskrekke folk fra å utføre de verst tenkelige handlinger.

Selv om ideen om en fast internasjonal straffedomstol ble født alt i Nürnberg og Tokyo etter andre verdenskrig, stagnerte forsøk på å realisere drømmen under den kalde krigen. Men i vår tid er ikke lenger den nasjonale suvereniteten hellig. Det er økende aksept for å sende tropper

inn i land for å stoppe ugjerninger som måtte finne sted der.

Men vi behøver ikke gå inn med våpen i hånd - lovens våpen er vel så kraftfullt. Nå stiller det selv diktatorer som Milosevic til ansvar. Om ikke loven stopper dem i gjerningsøyeblikket, kan den avsløre sannheten i etterkant og vise alvoret gjennom straff. Sannheten og straffen kan igjen gjøre det lettere for ofrene å forsones seg med fortiden og forbryterne.

Alt dette var vel og bra for USA så lenge det ikke gjaldt dem selv. Problemet oppsto da de to ad hoc-tribunalene gjenopplivet tanken om en permanent domstol for folkemord og andre forbrytelser mot menneskeheten - uansett hvor eller av hvem de blir begått. For de land, organisasjoner og personer som engasjerte seg, ville framfor alt sikre den nye domstolens uavhengighet. Siden en global rettsinstans må basere seg på samarbeid med land verden over, vil den også være avhengig av solid tillit. Og tilliten kan bare gro fram om domstolen ikke blir brukt for å fremme enkeltlands interesser.

Uavhengighetskravet gjorde at Washingtons forsøk på å legge ICC under Sikkerhetsrådet falt til jorda med et brak. Flertallet på Romakonferansen i 1998 visste at både nøytraliteten og effektiviteten til domstolen ville stå i fare dersom USA, Frankrike, Storbritannia, Russland eller Kina skulle kunne overstyre den gjennom veto. Ifølge Romatraktaten, som er ICCs grunnlov, er Sikkerhetsrådets makt begrenset til å foreslå saker til rettsfølgelse, og å utsette rettssaker for ett år av gangen.

Etter at USA tapte kampen for å kontrollere domstolen gjennom Sikkerhetsrådet, har alle deres tidligere argumenter for ICC stilnet og banet vei for en innbitt sabotasje. Den 6.

mai i år trakk Bush-administrasjonen tilbake Clintons traktatunderskrift fra 31. desember 2000; 12. juli trumfet den gjennom sikkerhetsrådsresolusjon 1422, som fritar amerikanske FN-soldater fra å bli stilt for retten i Haag; og 3. august signerte presidenten en lov som bl.a. tillater USA å invadere Nederland om en amerikaner skulle bli brakt til straffedomstolen.

Den siste måneden har dessuten en rekke land - blant dem Storbritannia, Canada, Italia, Jugoslavia, Norge og til og med Nederland - blitt bedt om å forplikte seg til ikke å utlevere amerikanere til straffedomstolen. Bare Romania og Israel har inngått en slik avtale.

Denne holdningen vitner om en grunnleggende mistillit til den nye domstolen. Mistenkeliggjøringen er ubegrunnet. Romatraktaten viser med all tydelighet at ICC ikke vil anklage hvilken som helst soldat for en krigsforbrytelse. Domstolen er basert på et solid nettverk av regler som sammenlagt garanterer, så langt det er mulig, mot politisk motivert rettsfølgelse. For å fungere globalt er domstolen faktisk nødt til å benytte de høyeste juridiske standarder, og den har derfor lagt seg på linje med de kvalitativt beste rettsystemer som verden har å tilby.

Når Bush-administrasjonen likevel hevder at USA - som verdens mektigste stat med et (selverklært) ansvar for å gripe inn i andre land om nødvendig, også militært - er spesielt utsatt for politisk motivert straffefølgelse, sier holdningen mer om dem selv enn om ICC. For domstolen er vannrett mot maktmisbruk, og kan uansett bare gripe inn dersom et land ikke vil eller ikke kan stille forbryterne for retten hjemme. USA forsikrer om at deres nasjonale system er eksemplarisk, og at de uansett respekterer lovene som gjel-

der i krig som i fred. Hvorfor er domstolen da en trussel?

USA kontrollerer i dag alle internasjonale enheter av betydning - FN, Verdensbanken, Pengefondet og WTO - men ICC er for god for dem. Den unnslipper både Pentagon og Det hvite hus. Den vil faktisk behandle amerikanske forbrytere likt med andre forbrytere. Washingtons motstand, som trosser et flertall i den amerikanske befolkningen, vitner derfor om at domstolen har tenner til og med overfor de mektigste.

USAs kampanje virker videre mot sin hensikt. Verdens land skremmes ikke fra å støtte domstolen, snarere tvert imot. For mindre privilegerte land er det betryggende at makten skjelver - det vitner om at den nye institusjonen i praksis vil kunne beskytte dem mot maktmisbruk utenfra.

I skaren av land som de siste månedene har ratifisert Romatraktaten, finnes derfor også mange «verstinger» som pessimistene ikke ventet ville stille opp for et globalt rettsystem. Men myndighetene i land som Sierra Leone, Kambodsja, Makedonia og Kongo, og nå sist Colombia, ser fordelene i at kriminelle på deres territorium vil stilles til ansvar. ICCs avskrekningseffekt kan gjøre landene deres tryggere og dermed gi regjeringene mer støtte og rom til å fokusere på andre spørsmål enn sikkerhet. Dessuten kan straffedomstolen kompensere for utilstrekkelige nasjonale ressurser innen rettsvesenet, ettersom medlemsland kan vise rettssaker til Haag om de ikke evner å ta dem opp selv.

For land med en konfliktylt historie er domstolen derfor attraktiv som et globalt verneombud. Og muligheten for straff, som kan forhindre forbrytelser på hjemmebane, gjelder vel å merke ikke bare forbrytelser begått av invasionsstyrker el-

ler geriljagrupper. Også regjeringenes egne medlemmer og militære styrker vil kunne bli tatt. Siden heller ikke eliten er fritatt fra muligheten, vitner ratifikasjonene om både selvinnsikt og mot.

USAs trussel om å stanse militær hjelp til medlemsland er derfor et stygt tilfelle av maktmisbruk. Landene ratifiserer ICC for å styrke sin sikkerhet, og USA sirkler inn de svakeste av dem - alle utenom NATO og noen andre nøkkelallierte - for å svekke den, om ICC-støtten ikke blir trukket tilbake. Tiden er dessuten knapp: 3. september samles de 77 medlemslandene for første gang, og EU vil felles erklære sitt synspunkt på USAs kampanje. På møtet kan også den tvilsomme jussen bak amerikanske tiltak kunne legges til grunn for regelrett tilbakevisning av både sikkerhetsrådsvedtaket og de bilaterale avtalene.

Nettopp fordi USA er så aktivt militært, er det ekstra viktig for verdens sikkerhet at straffedomstolen også har myndighet over grove forbrytelser begått av amerikanere. Har Bush én god grunn for særbehandling? De land i verden som mener det, kan telles på én hånd. Og Washington klarer ikke stoppe domstolen med så få meningsfeller.

Om amerikanerne ønsker større tillit fra fjern og nær, gjør de klokest i å underlegge seg samme regler som andre land. Får de derimot den fullmakten de søker til å operere utenfor internasjonal rett, vil skepsisen mot dem vokse. Krigen mot terror vinnes neppe fra skyttergravene utenfor Haag.

Lillehammer-bevegelsen

– et unikt og fremtidsrettet eksperiment!

«Be the changes that you want to see in the World!»
Mahatma Gandhi

Utarbeidet av Knut Bjerkan våren 2002

Preludium:

Lillehammer-bevegelsen er et resultat av en kreativ prosess, inspirert av Humania-konseptets grunnlegger, Ove Nielsen, Lillehammer. En stor takk til Ove!

Prosjektene antall, perspektiver og mål kan for mange virke både vel ambisiøse og lite realistiske. Dette har vi stor forståelse for, men vi har ingen hensyn tatt til dette.

Initiativene står i sin egen kraft og virkelighet, basert på en unik tro på at Menneskeindividenes positive og byggende potensialer og evner – og det faktum at Dommedag aldri har eksistert og aldri vil skje!

Knut Bjerkan, april 2002

Shangri-La/Shambala – «Himmelrik på Jord»

– en kort intro...

James Hiltons bok, «Tapte Horisonter», ble skrevet i 1933 og senere filmatisert i 1937 (sort/hvitt) av den kjente filmkunstneren Frank Capra. I en senere fargeversjon spilte vår egen Liv Ullmann en av hovedrollene. Boken solgte fort i millionopplag, og inspirerte faktisk den daværende amerikanske presidenten, Franklin Delano Roosevelt, til å etablere Camp David Shangri-La – senere kjent som bare Camp David. I dag mest kjent som arena for den historiske fredsavtalen mellom Israel og Egypt i september -78.

Historien om Shangri-La satte i gang en verdensomspennende «vekkelse» omkring åndelige spørsmål, spesielt «mystiske opplevelser i andre dimensjoner» – og hele Himalaya ble snart invadert av nysgjerrige «åndsturister» på jakt etter det virkelige Shangri-La.

Hele saken settes skikkelig i perspektiv, med tanke på at i den opprinnelige historien ble flyet, en DC-3-maskin, som førte personene til Shangri-La, kapret av en innfødt flyger, som hadde fått sin utdanning ved en amerikansk flygerskole – og det faktum at det eneste flyet som ik-

ke kom frem til sitt mål 11. september i fjor mest sannsynlig hadde kurs for Camp David...!

Historien om Shangri-La er ikke tatt ut av løse luften. Den baserer seg på myter og legender spunnet omkring et særdeles hellig område et eller annet sted i Himalaya, som var selve «Himmelrik på Jord» – eller mer nøyaktig: kontaktpunktet mellom Himmelen og Jorda. Ved å oppholde seg i dette område, fikk en nærmest evig liv, perfekt helse og fullkommen visdom. Og samfunnet var organisert på en slik måte at krig og konflikter var utenkelige og nærmest ikke-eksisterende. Hunzadalen (se annet vedlegg) var også sannsynligvis en viktig kilde.

Den personen som tok historien mest på alvor var kunstneren og tenkeren Nikolai Rerikh (1874–1947), som allerede tidlig på 1920-tallet drev nøyaktige observasjoner og undersøkelser ved foten av Belukhafjellet, Sibirs høyeste fjell, beliggende i skjæringspunktet mellom Afghanistan, Kazakstan/ Russland og Mongolia/Kina. Det lokale navnet på området er Shambala. Her arrangeres det i dag såkalte «religious

tours» i et utrolig spektakulært fjellandskap.

Vårt valg av Kornhaug Gjestegård i Gausdal kommune som hovedkontor for vår virksomhet er heller ikke tilfeldig valgt, og heller ikke våre delprosjekter, som f.eks. Norsk Fredsmuseum og Kornhaug Fredspark. Her lå nemlig Norsk Fredssenter frem til for et par år siden (nå flyttet til Nansenskolen på Lillehammer) og at det er et faktum at Nordens åndelige og kulturelle sentrum i andre halvpart av 18-hundretallet lå i Gausdal (takket være Bjørnsson m.fl.).

Vi ser for oss Kornhaug/Gausdal som «Nordens Shangri-La»!

Dette innebærer at vi ønsker å «spille på» og bli assosiert med historiene om Shangri-La/Shambala i vår profil og vårt konsept. Ikke det at en plutselig får evig liv og perfekt helse og fullkommen visdom ved å oppholde seg på Kornhaug og omegn, men dog...

Kornhaug, april 2002

For Lillehammer-bevegelsen
Knut Bjerkan, daglig leder

Lillehammer-bevegelsen

– en kort presentasjon

Vårt valgspråk, «– for Ånd, Bevissthet og Handling», sier det meste om våre mål, metoder og strategier. Vi jobber med Ånds-baserte tiltak i full Bevissthet om den verden vi lever i og den verden vi ønsker å skape – og at vi søker å finne korteste vei fra ide til Handling.

Flere av oss som hadde gleden av å oppleve vinter-OL på Lillehammer i -94, kunne konstatere at «Den Olympiske Ånd» var fullt og sterkt til stede i hele perioden som lekene varte. Det var ikke bare det at været var helt perfekt i hele perioden (dårlig vær både like før og like etter!), men kriminaliteten minket også – selv om folketallet ble mangedoblet og graden av «flerkulturhet» var stor. Omgangstonen var åpen, glad og hjertelig – og politiet kunne fortelle om at folk kom til politistasjonen for å levere inn penger de hadde funnet på gata(!). Vi i Lillehammer-bevegelsen er fullstendig klar over at det å ha Olympiske Leker resten av året, og hvert år også, blir slitsomt i lengden – i hvertfall for idrettsfolkene! Men vi har en sterk tro på at den gleden, kreativiteten og begeistring vi opplevde, går an å gjenskape og etablere arenaer og muligheter for i nåtid, ettersom og langt inn i fremtiden. Dette kan vi gjøre på arenaer og livsområder også langt utenfor det rent idrettslige – f.eks. innenfor vitenskap, forskning og utdanning; samfunnsliv generelt og økonomi, teknologi, kultur og helse spesielt, samt innenfor religionsutøvelse og politikk.

Men, paradoksalt nok, ser vi for

oss nettopp en idrettsbegivenhet, nemlig å få sommer-OL i 2012 til Norden, som et troverdig og viktig mål å jobbe opp mot. Dette for, i sann olympisk ånd, å synliggjøre de nordiske lands spesielle rolle og potensiale i verdenssamfunnet. Ren natur, lav kriminalitet og høy velferdsfaktor er ingen selvfølge i store deler av resten av verden, i hvertfall ikke i et samspill mellom fem selvstendige stater. Tanken om et nordisk sommer-OL i 2012, stammer fra et utspill som ordføreren i Göteborg kom med her forleden. Vi ønsker, så sterkt vi kan, å bidra til at denne ideen blir virkelighet.

I tillegg til ovennevnte «hovedprosjekt», jobber vi med å få etablert prosjekter og institusjoner som skal synliggjøre og iverksette et bredt spekter av tiltak innenfor fredsarbeid, økologisk teknologi, alternativ økonomi, dynamisk teambygging, forebygging av ulike helseskader m.m.

Våre samarbeidspartnere må dekke mange ulike fagfelt og kulturer –

både fra den offentlige, private, ideelle og kommersielle sfære. Vi må også forholde oss til personer og institusjoner fra alle «nivå» i samfunnet – både lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Samarbeid og team-bygging vil være av de helt sentrale tema i konseptet. Vi har derfor alliert oss med det ypperste i internasjonal sammenheng på dette området.

Vårt hovedkontor ligger på Kornhaug Gjestegård i Gausdal kommune, Nordens åndelige og kulturelle sentrum i andre halvpart av 18-hundretallet. Dagens Gausdal, fremdeles med sin vakre, mangfoldige og rene natur, sitt rike og dynamiske kulturliv, men også med landets laveste ungdomskriminalitet, kunne nesten vært lansert som «Nordens Shangri-La»!

Kornhaug, mars 2002

For Lillehammer-bevegelsen
Knut Bjerkan, daglig leder

Tlf. 452 20 618 -

mail: WorldbeatK@netscape.net

Nordisk Gudist-Samfunn (NOGUSA) – én Gud, ett Lag!

NOGUSA er en nordisk gren av *Free Religion Association* (www.freereligion.com). Initiativtaker, grunnlegger og første medlem var *Ralph Waldo Emerson* (1803–82), USA's gjennom tidene største filosof. Hans tanker omkring hvert enkelt individ som en uvurderlig, unik og universell skapning inspirerte store grupper av menneskeheten verden over. Hans kompromissløse motstand mot slaveriet, lenge før dette temaet kom på den politiske dagsorden, er bare ett av flere gode eksempler på dette.

Emerson tilhørte *transcendentalistene*, en gruppe troende, som gikk bortenfor (beyond) religionene og rett inn til hver enkelts *personlige* forhold til Gud – uten mellomledd, mekaniske ritualer, sakramenter og læresetninger av alle mulige slag. En gren av dette er det som i dag er kjent under begrepet «Conversations With God» (www.conversationswithgod.org), basert på forfatteren *Neale Donald Walsch's* materiale. Hans bøker er i dag oversatt til 27 språk(!) og selges i millionopplag verden over. Hans hjertebarn, bokstavelig talt, er «*The Heartlight School*» – en grunnleggende ny pedagogikk som er basert på universelle verdier som dagens tradisjonelle skolevesen for lengst har «glemt» (eller kanskje heller *gjemt*?...).

Ethvert velfundert, effektivt og virkelighetsforankret fredsarbeid kan ikke hindres av meningsløse og livs- og rettferdighetsfiendtlige religiøse motsetninger. Det er nå på tide å legge disse bak seg, slik at menneskeheten omsider kan enes og samles om *én felles Fremtid, én felles Vei og én felles Sannhet!*

NOGUSA er talerør for disse tan-

kene, i arbeidet med å skape en verden verdt å leve i (NB: ikke *dø for!*), en verden hvor en unngår å bli steinet til døde bare fordi en er av «feil» kjønn, en verden hvor en ikke blir utstøtt av familien bare fordi en røyker, en verden hvor et kastemerke ikke skal være det avgjørende element om en skal få den utdanning, legehjelp, de økonomiske vilkår e.l. andre nyter godt av, en verden hvor pikebabyer ikke blir satt ut i skogen for å dø. Alle disse eksemplene er, i beste fall, resultater av fordommer og «misforståelser» ut fra et feil menneskesyn og verdens-/virkelighetssyn. Ved, i full frihet, å gjenopprette «*Mennesket i kraft av Seg Selv*» vil hele Menneske-heten som sådan kunne stå frem som Guds sanne skapninger, dvs. *i Guds bilde* – som vi opprinnelig var ment å være.

Lillehammer-bevegelsens initiativtaker og grunnlegger og mangeårig leder av det kjente Humania-Konseptet, *Ove Nielsen*, har ved flere anledninger brukt et begrep om seg selv som passer godt inn i denne settingen, nemlig *Gudist*. Dette med samme begrunnelse som både Emerson og Walsch – og i en kompromissløs synliggjøring av samfunnets mørke sider: myndigheters ansvarsfraskrivelse, ånds- og kultursnobbers tåpelige opptreden og forskeres ambivalente holdning til moral og etikk når det er snakk om å beskytte sterke kommersielle/ politiske krefter.

Hovedkontor og koordineringssenter er lagt til Kornhaug Gjestegård i Gausdal kommune, like nord for Lillehammer.

Kornhaug, mai 2002

For Lillehammer-bevegelsen
Knut Bjerkan, daglig leder

Svein Otto Hauffen rapporterer fra det flomrammede Praha:

Drama i Praha

Vannet stiger i Praha. Selv den vakreste elv kan bli en dødsfiende når den går over sine bredder. Slik også med Moldau, som ble verdenskjent ved det ikke mindre kjente orkesterverk Moldau av Smetana. Praha, Pilsen og flere tsjekkiske byer trues av raskt stigende vannmasser. Utenfor byen undergravet vannet jernbanesporet, slik at en lengre strekning av jernbanelinjen henger i løse luften. Situasjonen minner i forbausende grad om en tilsvarende i Steinkjer for få år siden. Med den forskjell at en rådsnar person der klarte å avverge katastrofal avsporing i siste øye-

blikk. Her gikk det verre. Foreløpige skader anslått til 50 mio tjekkiske kroner.

I flere bydeler står vannet meterhøgt. Denne reportasjen blir ikke av de lengste. Det blir problematisk å bruke skrivemaskin, når den står under vann. I første rekke er 40.000 mennesker evakuert fra sentrum. Provisorisk innkvartert på diverse skoler rundt om. Flere er underveis. Tunge brannbiler og politibiler kjører omkring med ulende sirener. Forøvrig synes livet å være stanset i storbyen. Arbeidsplasser er stengt. Undergrunnsbane, såvelsom busser,

trikker etc. kjører ikke mere. Ingen tar telefonen. Strøm, vanntilførsel og gass er avstengt. For minst en uke fremover. Slik sett kunne man ha følt seg hensatt til Venedig. Men istedenfor elegante gondoler er plumpe gummibåter og putrende motorbåter i sving. Befolket med politi og oppsynsmenn, i flere bydeler. Regnet høljer ned og elven stiger. Vannet presser seg inn i kanalsystemet og fosser med stigende raseri opp gjennom åpninger i gatene. Flere steder står vannet 4 meter høgt opp på veggene. Foreløpig vannstigning: 30 cm pr halvtime. Verre skal

det bli. Første-etasjningene frykter for ødelagte leiligheter og innbo. Andre-etasjningene står for tur. Flere helikoptre svirrer rundt i redningsaksjoner. Treg innbyggere var avskåret fra ytterverdenen. Følgelig bebudes makt mot gjenstridige. I noen bydeler har tyver brutt seg inn i leiligheter. Det tales om katastrofe, unntagelsestilstand og stoleta voda – hundreårsvann. Nu sies det at det er den værste oversvømmelse på 500 år. I Prahavest bydel, Campa, er bare hustakene synlig. Her må jeg sette punktum. Vannet kommer.

Svein Otto Hauffen

PS. Jeg tar sjansen på å skrive noen minutter til. Ved Prahavest står utkant byens høyeste berg: Petrin. Av lignende høyde som Eiffeltårnet. Vel tre hundre meter. I 1997 gjorde noen fremtidsforskere og hydrologer prognoser for oversvømmelser som var ventet om ca 5 år. Noen av dem anslo at vannet ville stige til samme nivå som Petrin-høyden. Ikke rart at vannet nå stiger raskere i manges fantasi enn oppover husveggene.

Dramatikken øker

Vannet stiger og dramatikken øker i Praha. Evakueringen har pågått i høyt tempo. I busser hvor det var mulig. I gummibåter og større motorbåter hvor det var nødvendig. For å vende nøden for dem som ble berget. Noen provisoriske demninger er gjennombrutt og mange efternølere er innesperret av vannmassene. Heldigvis er mange hjelpesmenn underveis både til lands og til vanns. Det trengs! Noen steder var vi vitne til hasardiøse redninger med stiger opp

til tredje etasje, fra ustabile gummibåter. Vel, noen ganger er lykken større enn forstanden. Eller kanskje vi heller burde si: – Lykken står den kjekke bi! – Enkelte efternølere forsøker å ro seg i land på oppblåsbare bademadrasser o.lign. Ofte med kantring til følge. Flere små helikoptre svirrer lik sinte veps over hustakene, og ser til, hvem de kan redde. Flere ganger så vi helikoptre i bra høyde, med en menneskeskikkelse svaiende, hvis liv bokstavelig talt

hang i en tråd.

De fleste evakuerte er innkvartert i offentlige bygninger rundt om. Fortrinnsvis i skoler og idrettshaller rundt om. I Tsjekkias Venedig, rør mange omkring i kanoer, kajaker og diverse robåter. I ulike ærender. Denne observatør har vært underveis i katastrofeområdet både natt og dag, og vært øyenvitne til mangt og meget. I det relativt nyrestaurerte tradisjonsrike Narodny Divadlo – Nasjonalteatret med det enorme

«gyldne tak» som preger bybildet, er så mangt et klassisk drama fremført, gjennom generasjoner. Nu gjennomgår det selv en dramatisk oversvømmelse som vil sette uønskete spor. Etter at det også gjennomgikk en melodramatisk ildprøve, mange år tidligere. Ikke alle bygninger motstår det enorme vannpresset. Moldau er ikke til å spøke med når den går løs for alvor. Flere bygninger er rast sammen. I byen Mjelnik er over tyve hus rasert. Jernbanespor

og motorveier får også hard medfart. Sistnevnte er brutt sammen flere steder. Til dels «overfalt» med falne høyspentmaster. Hundrevis av frivillige hjelpere bærer sandsekker for å fylle vannhull i gatene, og til å bygge bolverk og provisoriske «demninger» mot stigende vannmasser. Noen steder har det vist seg som Sisyfosarbeide, hvor vannmasser med uimotståelig velde har brutt seg gjennom all motstand.

Svein Otto Hauffen

Sett og hørt i Praha – En øyenvitneberetning

Vannet forsvinner, men skadene forblir. De synlige såvelsom de psykisk-mentale. De materielle er foreløpig anslått til henimot 90 milliarder tjekkiske kroner. Hvem kan vurdere de usynlige?

Denne beretning domineres ikke av det tragiske, men gir rom for flere sider. Før renskrivningen ble den vist til en kjenning som følger med i norske aviser. Han sa: «De andre skriver om det ytre. Du har fått med innsiden og baksiden i tillegg. Samt noen hendelser – oversett av andre medier. Pluss noen fornøyelige, komiske observasjoner som oppveier det tragiske.»

Denne observatør har i 25 år, oppholdt seg i flere måneder årlig i denne byen med dens rike kulturliv. Det meste av tiden er brukt til ajourførende studier og sammenlignende forskning. Fortrinnsvis innen filosofi, psykologi, teologi og naturvitenskap. Dels ved Goethe-instituttet og mest ved Karlsuniversitetet.

I Prahavest, det tradisjonsrike Narodny Divadlo – Nasjonalteatret med det enorme «gyldne tak» som preger bybildet, er så mangt et klassisk drama fremført gjennom generasjoner. Nu gjennomgår det selv en dramatisk oversvømmelse som vil sette uønskete spor.

I Tsjekkias Venedig rør mange omkring i kanoer, kajaker og diverse robåter. I ulike ærender. Det kan de fortsette med en god stund, for det kan ta tid før alt vannet er forsvunnet. Sean Connery dukket opp i

tsjekkisk TV1 i går. Han medvirker for tiden ved innspillingen av en ny film her. Ved tv-intervjuet rettet Sir Connery en dramatisk appell til verden omkring oss. «Hjelp Praha! Med økonomisk støtte til byen og dens innbyggere!» Det kan trenges. Undergrunnsbanene er fylt med vann. Dels opp til gatenivå. Alene skadene/restaureringen av nevnte kalkuleres til flere milliarder. Det er ikke bare å flytte tilbake til hus/leilighet når vannet endelig forsvinner. Tsjekkiske hus misliker å bade og raser sammen etter en tid. Flere fageksperter opplyser at det varierer. Noen hus kan tilflyttes først etter måneder. For å være på den sikre siden. Godkjenning kreves. Mange påvirkes psykisk sterkt ved tingenes tilstand. Grotesk tragikomiske hendelser finner også sted. Lik gresshoppesvermer strømmet massesuggererte folkemengder mot varehuse- ne, til panikkjøpende hamstring av potraviny – matvarer.

Frykten for fremtiden preger de fleste. For mange føles det psykiske press like sterkt som vannpresset. Mange fikk bare en halvtimes forvarsel om evakuering. Andre fikk kniven på strupen ved ti minutters forvarsel. Og nu, usikkerheten om ruinerte leiligheter og innbo. Mange spør seg engstelig: – Vil også huset vi bor i rase sammen!? Krisepsykia- tere er på farten døgnnet rundt.

På ville veier

En ung mann på en bitteliten hjem-

mesnekret flåte, kom plutselig susende nedover Moldau, bare et par meters avstand fra elvebredden. Etter geberdene å dømme, synes han å oppleve sitt livs eventyr, på villmannsferden nedover den opprørte floden! Folk synes ikke å dele hans begeistring, å dømme etter aggressive tilrop som: «Jævla tulling!» m.m. Gud vet hvor det ble av ham.

Ikke lenge etter, kom en enda yngre, ridende på en tømmerstokk! Det virket ikke lystbetont, og da han ropte: – Pomoz! Pomoz! – hjelp, lyktes det å redde ham i land.

Ikke alle er like heldige. Diverse stabukker nektet evakuering. Å ikke lytte til sunn fornuft eller politi, har sin pris. Gjenstridighet kan være livsfarlig. 11 dødsofre allerede. Fire kjempestore materiallektere ble beordret sprengt, som forebyggelse mot rambukkeffekt mot broene. Tross sterke høytaleradvarsler, innbilte nysgjerrige ignoranter seg hevet over fare. En slik «trebuk» fikk en trebit i hodet, og døde. Den ene ulykken drar den andre med seg. Oversvømmet er bl.a. en stor kjemisk fabrikk i Neratovice utenfor Praha. I fabrikkens Spolena er alt spolert. Helsemyndigheter og flere av dem frykter økologisk katastrofe. Kanskje et nytt «Soveto». Forgifter kvikksølv, Dioxin m.m. vann og grunnvann etc. kan det få uoverskuelige konsekvenser. Giftig klogass strømmer allerede ut, og området må evakueres. Det må også neste by hvor en klogass-opplåst giftsky vil

lande – etter værgudenes luner. Folk er beordret til å holde seg innendørs bak lukkede vinduer. Og med fuktig klut over ansiktet. De fleste føler seg krenket og er fortørnet over at ingen advarsler ble gitt før et par timer etter at gassen rev dem i hals og nese. Klogassforgiftning kan bevirke bl.a. håravfall og impotens. En tanke som bare religiøse ekstremister finner behag i.

Nødvendende hjelp er nødvendig

Lyspunkter finnes. Noen ser lysere på situasjonen og oppmuntrer sine skjebnefeller blant evakuerte. Og lykkes ofte med det. Det gamle ord: «Hvor nøden er størst, er hjelpen nærmest», sanner seg hundrefold her i Praha. Det er fortrinnsvis de som har sitt på det tørre, som gir håndsrekninger til dem i det våte element. Man kunne si – i nøden lærer man menneskevenner å kjenne. Et gledelig stort antall stiller seg til disposisjon i medmenneskelighet og offervillighet, for å komme nødstedte til unnsetning. Kristelig talt med Paulus: – Her er ikke mann eller kvinne, her er vi alle ett i Kristus». Noen av disse reddende engler gjør en tjenestevillighetens innsats som er imponerende såvelsom bevegende. Havel felte tårer... Flere unner seg knapt mat eller søvn for å gjøre en optimal innsats.

Observatører unndrar seg heller ikke fra en håndsrekning eller hjelpende hånd, i flere av ordets betyd-

ninger. Tilføyes bør, at hjelpeaksjonene også kommer nødstedte dyr til gode. Uten dette, ville hele menasjeriet i zoologisk hage, ha lidt en forsmedelig drukningsdød. Nu ble de mere og mindre eksotiske skapninger tatt hånd om og brakt i sikkerhet. Lettere sagt enn gjort, når man for eks. måtte bakke med kjempestore skilpadder.

Åtselgribber

Også dette bilde har sine modifierende detaljer. Det er ikke denne observatørs oppgave å male et glansbilde, men å gi en objektiv virkelighetsbeskrivelse. Følgelig nevnes at mange som har sitt på det tørre, bare gir blaffen i andres nød. De tenker på seg og sitt, nu som før, og har nok med det. Det er de koldhjertete som «er seg selv nok», som er Ibsens definisjon på troll. I Peer Gynt. Best de hvor EGO-trollet er altdominerende. Som kommer forsterket til ord og uttrykk i dem hvor kynismen råder; eller hvor skadefryden utfoldes hemningsløst. Noe som dessverre skjer i flere tilfeller også her. I nødsituasjoner fremkalles dypere vesenstrekk som ellers eksponeres i mindre grad, og sjeldnere. Positive og noen negative er nevnt. Her bør formuleres et nytt fyndord for en spesiell holdningsdefinisjon: – Den enes nød, den andres brød. Her siktes mest til nødens åtselgribber, tyver etc. som skor seg på andres ulyk-

■ forts. neste side

Minneord May Lorentzen

Jeg (vi) trodde ikke at May skulle dø – tross hennes smertefulle sykdom. Men nu er hun borte. Hun er befriet for sine smertefulle lidelser. Hun sover nu, min kjære May.

I sorgen og savnet ser jeg først nu hvor mye godt du sto for i vårt daglige liv, i dine hundrede dikt, fortellinger og varme vennlige ord. Jeg går omkring i huset og rører ved ting du har laget til, dine tegninger og tekster, og føler anke over at jeg kanskje burde gitt deg, min venn, noen flere roser mens du levde.

Det er et stort tomrom etter deg, men du kommer meg likesom imøte gjennom din dikterkunst, gjennom ordene, versene og alle de små fortellingene dine som jeg har rundt meg og som jeg skal ta vare på.

Du skrev med ditt hjerte, og det gikk til hjertet hos meg og til mange, mange av dine medmennsker. Interessen for diktingen, bøkene og studiene hadde vi felles. Vi gav hverandre bøker i presang. Leste mye. Vi søkte etter sannheten om livet, og kom et stykke på veg. Vi gjorde oss kjent med Kristi budskap og det gav oss ro og styrke.

Vi var begge glad i livet og May hadde et åpent sinn og var ydmyk og forstandig for alt som hadde liv. Derfor ferdes vi meget omkring i fjell og fjære og beundret Guds skaperverk med erbødighet.

Vi hadde egen bil med telt, ryggsekk, kjele, panne og ellers fullt komplett utstyr. Jeg skal derfor i korthet fortelle fra noen få av våre utflukter.

I slutten av 1970-årene reiste vi på «langtur» og lå i telt i Alta og på Finnmarksvidda. På Vidda satte vi alltid opp teltet ved en bekk, kokte kaffe på bål, spiste vår mat og lå i den daglyse natt og lyttet til vidda, og vinden som på en måte var livets eget åndedrag i stillheten. Dagen etter parkerte vi bilen på Kirkenes og ble med et selskap til Russland hvor vi fikk reise med buss og tog frem til Murmansk. Vi ble ca en uke i Murmansk og reiste rundt omkring. Vi ble litt kjent med det russiske folkelynet som var åpent og vennlig, og vi følte oss hjemme der.

Etter at vi var kommet tilbake til Kirkenes, kjørte vi vestover til Neiden hvor vi fikk oss hytte for noen dager ved Neiden-elven. Her fikk May sin store opplevelse, å bli med eieren av campingplassen ut i elvebåt på fiske i Neiden-elvens hellige vann. Vi fikk også oppleve det legendariske fisket i Kepala-fossen, med kastenot. Et fiske som er fredet og over 1000 år gammelt. Den første «kastenota» som var brukt var laget av røtter. Ble det fortalt.

Fra Neiden kjørte vi sørover og inn i finsk ødemark, hvor vi fikk overnatte i en meget gammel tømmerkoye, hvor vi sov og drømte om en fjern, fjern fortid. To dager etter gikk vi langs Tanaelvens bredder og lette etter mineraler, og hadde det godt sammen, under en høy himmel. Noen år etter var vi på gullvasking i svensk Lappland. May var begeistret. Vi ble kjent med en gullgraver som drev et større mineralcenter. Vi ble noen dager,

og så ble vi kjørt ut i ødemarken i en terrengbil til en elv med tømmerstokker på tvers. Der fikk vi sammen med noen andre sitte og vaske etter gull. May var tålmodig og holdt lenge på, og hun fant et gullkorn til slutt. Det fikk jeg av henne. Det er bare en ting å tilføye. *Min kjære May var et gullkorn selv.*

Vi vandret blant annet langs Torneåtresk med ryggsekk og kjele, og såg etter mineraler. Vi var også mange ganger i norske elver for å finne smykkestein-materialer, og vi fant, vi vant. Vi havnet da også til slutt på steinslipekurs i Skibotn.

En sensommerdag var vi på tur etter den berømte Kungsliden ved Abisko i Sverige, med ryggsekk og primus. Vi gikk og gikk, hvor langt vet jeg ikke? Kanskje halvannen mil? Da vi kom tilbake til bilen var vi så trette, så trette, men lykkelige.

På Senja ut mot storhavet i Me-fjordvær og Gryllefjord var vi flere ganger. Vi lå i telt og leiet oss hus. Min kjære May skrev flere dikt om Senja og fikk også tilnavnet *Senjalirykteren*. Vi var også på Draugenfestivalen og leste dikt.

I Lofoten og Vesterålen var vi også mange ganger. Vi leide oss hus i Nyksund, den døde lille by. Skrev dikt og tegnet. Vi levde i nærhet med naturen, fjellene og folket, og livet på havet og land. May trivdes og vi hadde glade lykkelige dager.

I Steigen var vi mange, mange ganger. I May's heimbygd Leinesfjord. Vi bodde på May's gamle heimgård, og gjorde oss kjent i denne store landkommunen. Vi var på skattejakt langt oppe i et fjell, i en hule som kaltes Resshola. May skrev mange fine dikt i sitt gamle barndomshjem, og når hun stelte i huset for sin gamle mor, hugget jeg ved og la i vedkassen. Vi levde et godt liv og jeg har mange gode

May Annie Lorentzen,

en fin lyrisk bidragsyter til Samfunnsliv, døde 21.8.2002.
Vi lyser fred over hennes minne. d.o.j.

Grenser

Vi ser oss rundt, og setter grenser:
alder, helse, egen styrke.
Tiden går, vi knapt det enser,
noen slutter i sitt yrke.

Ser i speilet, åpner gjemmer
hvor vi la de gode minner.
Spør oss selv om dette stemmer –
at så mye kun forsvinner.

Grenser – som vi ofte setter –
har vi kanskje valgt engang?
Men når andre så deretter
setter grenser, er det tvang.

Ser på våre henders virke,
noe må vi bare glemme.
Ett og annet må jo knirke,
– det er alderdommens stemme.

Bjerkvik, den 13. okt. -99

May Lorentzen

minner fra May's barndomsheim på Stormyra, minner som jeg skal gjemme.

Jeg skylder May stor takk for at hun kom inn i livet mitt og gav det mening og innhold. Vi fikk leve lykkelig sammen i 24 år, men så kom den forferdelige sykdommen (kreft) og slo oss overende begge to. Den siste tiden har nesten vært

som et mareritt for oss begge. Vi har lidd meget siste året. Jeg har ennu krefter så jeg kan skrive disse minneordene, men kreftene minner.

*Takk og atter takk for din omsorg og godhet, inderlig kjære May.
Guds fred, med ditt minne.*

Din Hermod

ke og beriker seg på andres nød. Det meldes om en rekke innbrudd rundt om i byen. Flere tyver tatt. I dagens avis: – Pravo – er situasjonsbildet slik at tyvenes fjes er godt synlig, mens politimannens er fototeknisk kamuffert.

Svovelpredikanter

President Havel avbrøt sin ferie i Portugal og deltar i hjembyen. Merkelig nok tror ikke alle at han lik Jesus kan stille stormen, og sende vannmassene i omgående retur. Så synes «havelianerne», en privatsektarisk gruppe som mener at når han kunne redde Tsjekia fra kommunismens åk, og Sovjet-veldets fjernstyring, vil han sikkert også kunne redde Praha fra vannveldet. Andre ser heller ikke Havel for seg som en ny Noha som kan redde Praha fra den stigende syndeflod. Religiøst forskrudde innbilder seg nemlig at dommedag står like for døren, og at en ny syndflod er i full gang. For å rense verden for de fleste urene. Slik at det kan bli mere overkommelig for Vår Herre å skille mellom de gjenværende bukker og får. – Selvbestaltete svovelpredikanter og dommedagsprofeter med gammeltestamentlig glød «fisker i opprørt vann» og får utløp for private aggresjoner og frustrasjoner, ved å gi sin vrede luft i improviserte «bønnemøter», som utarter nærmest til «forbannelsesmøter». Hvor de av all sin

KRIGENS GALSKEP

Ifølge beregninger vil Norges engasjement i Afghanistan koste over en milliard kroner. Halvparten går til de seks F16 jagerflyene. 170 millioner er satt av til ammunisjon til disse flyene.

Norge bruker dobbelt så mye på krig som på fred i Afghanistan. I år er 350 millioner satt av til humanitær bistand i landet.

Ingen ansvarlig politiker i Norge har stilt spørsmålstegn ved galskapen i dette.

DOJ

makt, men gudskjelov avmektig, prøver å nedkalle Herrens vrede over synderes hoder. Vann er vel og bra. Men ild og svovel er bedre! Når nevnte uteblir, roper de at vannet bare er en liten forsmak på hva som ventes for syndig kjødets lyst.

Katastrofen har gitt ny næring til betendt religiøs fantasi, og de ulike sekter har nok alle sin egen private vri, på forvrengte fortolkninger. Men ettersom det finnes over hundre sekter her og det ville bli vel mye av det gode å referere samtliges envisheter og nesevisheter idag, regner jeg med lesernes forståelse for at jeg setter punktum her.

Svein Otto Hauffen

Gi oss en - - -

Mesteren og hans gjeng med landstrykere forkynte?

Et teologisk villniss

2000 års avansert teologi har ikke lyktes i å klargjøre dette mysterium. I stedet har de skapt et teologisk villniss som den mest lærde teolog kan gå seg vill i; og hva da med oss stakars enfoldige, som Mesteren vitterlig sa skulle bli salige?

Fra menneskehetens urgamle historie har hver ny generasjon opplevd «verden som ung», men aldri tilnærmedsvis i den grad som den generasjon som snart skal gå inn i det 21. århundre.

ANGREP PÅ IRAK

Noen lever i den tro at krigen mot Irak snart blir et faktum. Krigen har faktisk foregått i mange år allerede, med daglige bombing fra britiske og amerikanske jagerfly. Men nå står antagelig en større utvidelse av krigen for døren: Dick Cheney, krigshisser nr. 1, sier at en utsettelse av et angrep mot Saddam kan føre til store konsekvenser for USA.

Mon det.

Hvilke konsekvenser for USA vil komme som en følge av en opptrapping av krigen mot Saddam, er vel et riktigere spørsmål å stille.

DOJ

Tilpasningsdyktige

På 100 år har vi måttet tilpasse oss en teknologisk utvikling som er langt mer omgripende enn det som har skjedd fra år 1900 og tilbake til steinalderen. Vi har ikke maktet dette i akseptabel grad, men kan til vårt forsvar innvende at denne oppgaven ble for stor (selv for oss).

Vi er kommet til kort

Midt i all denne eventyrlige teknologien opplever vi at vi er kommet til kort med enkle og fundamentale krav til medmenneskelighet. I all vår rikdom opplever vi et samfunn med skjæmmende utvekster, gamle og syke henvist til nød og ensomhet, et samfunn som er blitt så dyrt i drift at den unge generasjon kommer til

kort, og henfaller til narkotika og selvmord.

Ja, hva sa ikke Mesteren: Hva gagnar det et menneske om det vinner den hele verden, men samtidig taper sin sjel?

Talen fra berget

Nå – ved inngangen til det 21. århundre – er det ikke behov for en ny Bergpreken, men at vi samler oss om de fundamentale sannheter som Mesteren i sin tid talte fra berget ved Genesaretsjøen.

Fatter vi ikke dette – og tar konsekvensen av det – da har vi vist oss uverdige til den mest løfterike framtid som menneskeheten noen gang har stått overfor.

Hvorfor vil ikke USA lytte

Av Clyde Prestowitz

(grunnlegger av og president i Instituttet for Økonomiske Strategier i Washington DC, tidligere rådgiver for handelsministeren i Reagan-administrasjonen)

"Dere ønsker ikke lenger allierte eller institusjoner, men bare frivillige til å forfølge forskjellige bandittgjenger."

Dette var ikke noe jeg regnet med å få høre av et tidligere medlem av EU-kommisjonen, nåværende styreformann for et ledende europeisk konsern, men det gir et godt bilde av den holdningsendringen som er skjedd fra europeisk hold overfor USA den siste tiden.

For en kontrast til overskriften i Le Monde like etter terroraksjonen 11.9 der det heter "Vi er alle amerikanere". Elleve måneder senere er sympatien for ofrene like sterk, men oppfatningen av amerikansk politikk og amerikanske forhold er blitt mer negativ. Anti-amerikanisme er ikke noe nytt. Det som er nytt, er at europeiske politikere, som lenge har vært USA-vennlige, nå kommer med en stadig økende kritikk. Misnøyen skyldes en rekke faktorer, slik som amerikansk arroganse og dobbeltmoralen ved at USA kritiserer EU's jordbruks subsidier mens landet selv fordobler subsidiene til eget landbruk. Men hovedårsakene som overskygger alt, er Midtøsten og USAs unilateralisme.

Kløften mellom det amerikanerne og europeerne mener om Midtøsten kunne ikke vært større, noe som forklarer hvorfor en rekke europeiske allierte svarte slik på Bushs krav om å skifte

ut det palestinske lederskapet: vi forholder oss til hvem som helst av dem som det palestinske folk velger, Yassir Arafat inkludert. Influert av fundamentalistisk jødisk-kristen tro, er det en tendens til at amerikanere oppfatter fremveksten av det moderne Israel som en oppfyllelse av bibelske profetier, og de har en oppfatning av Israel som en trofast alliert, noe som er blitt ytterligere styrket etter hendelsene 11. september og Al-Aqsas intifada. Mens europeerne fordømmer selvmordsbomberne og sympatiserer med israelske ofre, understreker de også det faktum at palestinerne har vært okkupert gjennom 35 år. En europeisk redaktør gikk så langt som å sammenligne behandlingen av palestinerne med behandlingen av indianerne under erobringen og bosettingen av Nord-Amerika.

Dette peker på fundamentale forskjeller i oppfatningene: mens amerikanerne understreker nødvendigheten av å stanse selvmordsbomberne, hevder europeerne på sin side at det er umulig å kreve en slutt på palestinsk vold uten å nevne at israelsk nybygging på palestinske områder er urettferdig. USAs venner i utlandet er fortvilet over at USA er uvillig eller ute av stand til, på grunn av indrepolitiske årsaker, å handle på en balansert måte i denne saken. Irak-saken synes bare å utvide kløften mellom Europa og USA. Mens amerikanske myndigheter planlegger et angrep for å styrte Saddam Hussein, undres europeiske ledere på om de bor på den samme planeten som USA. De kan ikke forestille seg hvordan USA kan unngå en katastrofe ved å utsette arbeidet med å komme til en fredsavtale mellom Israel og Palestina fordi landet er opptatt av å planlegge angrepet på Irak.

Mer alvorlig enn uenigheten når det gjelder Midtøsten, er en økende europeisk og global frustrasjon over USAs økende unilateralisme. USAs motarbeidelse av Kyoto-avtalen og spørsmålet om global oppvarming, erklæringen om "første-slag"-politikk som kan inkludere et angrep på Irak og avvísningen av den internasjonale domstolen ICC, har overbevist mange europeere om at USA ikke lenger føler behov for å rådføre seg med sine venner i det hele tatt. "Like etter 2. verdenskrig," sier en europeisk bedriftsleder og mangeårig venn av USA, "var Amerika en mektig nasjon som skapte en ny verden på bakgrunn av sine internasjonale forpliktelser og dermed førte mange europeiske land inn i et forpliktende internasjonalt samarbeid. Nå er USA igjen en mektig nasjon og verden er på nytt i en omstrukturingsfase, men nå snur dere ryggen til det dere har kjempet for gjennom et halvt århundre og innsnevrer det hele til å gjelde kun deres egen sikkerhet. Hvis dere fortsetter med dette, vil en økende skuffelse og frykt spre seg gjennom Europa."

Det verste for USAs utenlandske venner er en følelse av at selv om de vet at de vil bli sterkt berørt av USAs utenrikspolitikk, så har de ingen muligheter til å kunne påvirke den.

Dette kan USA gjøre noe med. Kongressen har makt til å komme med råd og avgjørelser i forbindelse med utenrikspolitikken og selvfølgelig kan ingen utenlandske operasjoner igangsettes uten Kongressens støtte. Ved å benytte seg av denne makten, kan Kongressen nå avholde offentlige høringer - selv om den sjelden innkaller utenlandske vitner.

Kanskje det nå er på tide å gjøre det.

(hentet fra Time Magazine, 26.08.2002)

Dagbladet på nett 19. august 2002:

Krig frigjør kvinner?

«Marit Nybakks kvinnefrigjørende visjoner er ikke bare naive, de er kvinnefiendtlige og livsfarlige.»

Av BERIT VON DER LIPPE,
førsteamanuensis

Den norske forsvarspolitiske toppledelse består av tre kvinner, med Krohn Devold øverst, fulgt av Marit Nybakk (Ap), leder i Stortingets forsvarskomite, og nestleder i komiteen, Åse Wisløff (KrF). Dette er nok så unikt - og meget interessant. Det er interessant først og fremst fordi det sier atskillig om hva og hvordan kvinner oppfatter likestillingsspørsmål - og kvinnefrigjørende politikk - i krig og fred. Våre ståsteder er til de grader ulike.

Forsvarsministerens engasjement i og støtte til den pågående krigen mot terror, inkludert krigen og bombingene i Afghanistan, er velkjent. Posisjonene - og meningene - til Ap og KrF-kvinnene er mindre kjente. Utgangspunktet mitt er her intervjuet Dagbladet hadde med Nybakk 11.8. Jeg trekker fram tre aspekter eller temaer ved inn i intervjuet: Informasjonen hun har om krigen, krigens kvinnefrigjørende dimensjon, koplet opp til generelle betraktninger om krigen mot terror. Hennes utsagn om endret forsvarspolitikk med flere kvinner i militære leder-

stillinger, blir imøtegått av mitt feministiske innspill til den type feminisme Ap-kvinnen forfekter.

Som samtlige andre norske politikere med meninger de har gått ut med i massemedier om krigen i Afghanistan, vet heller ikke Nybakk noe om hvor mange liv som er gått tapt, dvs. hvor mange kvinner, menn og barn som er drept. Informasjon om denne type talloppgaver er det antakelig ingen som har eller får. (Antakelig kjenner heller ikke USAs ledelse til noe tilnærmet eksakt tall.) Hvorvidt antall drepte overgår antall drepte fra terrorhandlingene 11.9., er det heller ingen som vet. Nybakk er i så måte ikke å klandre. Likevel er det nettopp på grunn av denne type uvitenhet om hva som egentlig foregår at hun faktisk opptrer (u)sedvanlig USA-servilt, etnosentrisk - og i mine øyne lite kvinnefrigjørende.

Nybakk får den informasjon hun ber om, leser vi. Dette er (u)sedvanlig klar tale. Hva hun spør om når hun tydeligvis ikke er kjent med noe så grunnleggende som antall drepte, er blant annet at hun «antar» norske soldater har vært involvert i trefninger. (Trefninger kommer av «å treffe», som jo minner atskillig om «å møte noen»; hun har i alle fall lært seg militærpråkets eufemistiske særpreg.) Garantien for det kvinnefrigjørende ved antatte trefninger er, ifølge Dagbladet-intervjuet, å stå under amerikansk kommando i det Nybakk kaller «denne operasjonen».

Nybakks redegjørelse for det

kvinnefrigjørende er selvsagt kampen mot Talibans - og al-Qaidas - ekstreme kvinneundertrykkelse. Hun ramser opp alt det gode «vi» kontinuerlig forsvarer: kvinneverdigheter, utjevning og utvikling. Det hun selvsagt ikke nevner, er at garantisten for dette «gode» er Bush jr., med et ekstremt reaksjonært og krigshissende mannskap rundt seg. Det hun heller ikke nevner med ett ord (om journalisten har fått med seg det viktigste), er at afghanere - kvinner og menn - i dag har ett ønske: Stans krigføringen! Stopp bombingene! Taliban ble vitterlig styrtet ved juletider. Al-Qaida-nettverket befinner seg etter all sannsynlighet helt andre steder enn i Afghanistan!

Dette er da også et av kjerne-spørsmålene: Hvor mye bombing tåler det skjøre Karzai-regimet før enkelte av de motstridende gruppene på ny går i gang med en mer åpenlys innbyrdes krig enn den vi allerede i dag kjenner til? Har Nybakk andre kontakter i Afghanistan enn undertegnede? Kjenner hun kvinner i det skadeskutte landet som ønsker fortsatt bombing og som følgelig skulle - som Nybakk selv - se slik bombing som kvinnefrigjørende? Taler Nybakk her på vegne av afghanske kvinner - eller som privilegert kvinne i verdens rikeste land, på vegne av den maktelite hun faktisk tilhører?

Forekomst av kvinner i tidligere definerte mannsroller kan, i motsetning til det den Nybakkske feminisme mer enn antyder, fungere reaksjonært og stabiliserende mht. å

oppretholde kjønnsforskjeller. Krig er den mest patriarkalske og maskuline arena av samtlige - i går som i dag. Tenkningen om «den rettferdige krig» er i høyeste grad maskulin, riktignok en spesifikk variant av det maskuline og en type maskulinitet atskillige menn i dag ikke kjenner seg igjen i. Kvinners inntreden på denne type arenaer framstår ofte som alibi for likestilling, en type likestilling mange kvinner tar avstand fra fordi en arkaisk mannskultur til de grader er sementert som pilarer for systemet det gjelder. Kvinner i lederposisjoner på tradisjonelle maskuline arenaer er slett ingen garanti for kvinnefrigjørende praksis - enn si krigspraksis! Snarere vil de ofte framvise muskler minst like potente som menn, i krig som i fred.

Fremdeles er den strukturelle makt maskulin, og den er det til de grader i det militære. Kvinner med lang fartstid på mannsdominerte arenaer iklær seg ikke sjelden den dominerende maskuline klesdrakt - delvis bokstavelig og i overført betydning ofte helt og holdent. Den hegemoniske maskulinitetens briller - i denne sammenheng fortrinnsvis representert ved Bush og co. - har blitt de briller mange kvinner ser verden med, og særlig vestlige kvinner. Denne hegemoniske maskulinitet korresponderer selvsagt ikke med den enkelte mannens agerende; snarere handler det om hva/hvilken type maskulinitet som opprettholder det mannlige maktovertaket.

I dag er denne type maskulinitet i noen - og mer private - sammen-

henger på vikende front, mens den på andre områder og ikke minst på de mest dominerende økonomiske områdene er i ferd med å utgjøre selve paradigmet - et must for å vinne, ekspandere og overleve. Den nye økonomiske lederen innen finansverdenen skal helst inneha stadig flere fellestrekk med den ikke-feminin(istisk)e president Bush: Han skal være kynisk, aggressiv og kalkulerende. «He is willing for career reasons to jump between firms and in an age of global business, willing to jump between continents,» skriver mannsforskeren R.W. Connell i boka «Gender» (2002).

I en tid med kapital- eller spekulasjonsflyt (flow) betyr rommet, stedet/landet (space) mindre og mindre; det samme gjelder mennesker som måtte rammes av flyten. Flyten og flytting av virtuell kapital via virtuelle skjerm betyrt stadig mer. Kvinner med ambisjoner om å nå opp og fram på slike arenaer har i disse tider lite å stille opp med når det gjelder kvinnefrigjøring - i globalt perspektiv.

Like lite som dagens form for globalisering tjener kvinnefrigjøring, like lite er den pågående Bush-ledete krigen mot terror kvinnefrigjørende - om man da mener en bedre og tryggere verden for folk flest, kvinner inkludert. Nybakks kvinnefrigjørende visjoner er ikke bare naive, de er kvinnefiendtlige og livsfarlige. At den type kvinner hun ser for seg i militære lederposisjoner ville endret tenkning og praksis i forbindelse med krig, er mer enn tvilsomt...

Verden sett i svart/hvitt

Av Dag Ove Johansen

Kommentar til Espen Johansens innlegg 11.9 i Saltenposten med tittelen «Dagen da verden stoppet opp.»

Det er mange andre vesentlige og tunge datoer og årstall Espen Johansen (EJ) synes å ha glemt i sitt innlegg på årsdagen for terrorangrepet på USA.

Jeg vil få minne om 6. august 1945 da den første amerikanske atombomben ble sluppet over den japanske byen Hiroshima. Her var det ikke snakk om å treffe militære mål i det hele tatt, men utradere en hel by. Den neste som sto for tur var Nagasaki.

Hva med datoen for den massive britiske og amerikanske bombing av den tyske byen Dresden der 385 000 ble drept i en ildmørje? Folk sto faktisk og klappet i gatene i London og New York da nyhetene nådde massene. Hva med datoen for massakren i My Lai under Vietnamkrigen? Massakren i de palestinske flyktningeleirene Shabra og Shatilla? De 8000 døde i Srebrenica i Bosnia? Det finnes utallige andre eksempler. 3047 døde i USA stanset verden, ifølge EJ. Det korrekte tallet er 2804, men la oss ikke diskutere antallet, hverken i USA eller andre steder i verden. Faktum er at tusener på tusener uskyldige dør over hele ver-

den uten at verden dermed stopper opp av den grunn. Av dette kan man, i likhet med mange mennesker i den ikke-vestlige verden, få en uhyggelig følelse av at amerikanske liv er mer verdt enn andre.

"Idag er nøyaktig et år siden verden fikk oppleve denne ytterste ondskap satt i system," skriver EJ. "11. september var en råttent handling," sier han videre (hvordan kan en dato være en handling?) og konkluderer med: "Utført av barbariske ekstremister."

Dette blir altfor unyansert og tabloidaktig. Verden er ikke svart-hvit med de gode mot de onde, de vennligsinnede mot de ikke-så-vennligsinnede, oss mot de andre, som om USA representerer de gode kreftene og "de andre" er onde.

Det er viktig å understreke at store deler av verden oppfatter Washington som et terroristregime. Ifølge Noam Chomsky i boken "9-11" har USA i nyere tid tatt initiativ til eller støttet aksjoner i Colombia, Nicaragua, Panama, Granada, Sudan og Tyrkia som svarer til den offisielle amerikanske definisjonen på "terrorisme" - når amerikanere bruker termen i omtale av sine fiender.

Chomsky sier at amerikanerne er nødt til å gå til hatets kilder. Bush er ikke den første som har stilt spørsmålet "Hvorfor hater de oss?" Eisenhower gjorde det samme for 44 år siden. Hans National Security Council skisserte noen grunnleggende årsaker, som er like aktuelle i dag: USA støtter korruperte og undertrykkende regimer og motarbeider politiske og økono-

miske fremskritt fordi det er i landets interesse å kontrollere regionens oljeressurser.

Er det så enkelt at det hele koker ned til et spørsmål om oljerikdommene i verden?

Den amerikanske samfunnskritikeren og forfatteren Gore Vidal hevder at Clinton-administrasjonen hadde planene klare for en invasjon av Afghanistan nettopp på bakgrunn av å sikre tilgang på rike oljekilder i området. I juli 2000 fikk Osama bin Laden kjennskap til disse planene om å ta Afghanistan. Han hadde da allerede sitt al-Qaida-nettverk klart og kunne angripe USA først. CIA og amerikanske myndigheter hadde i årevis forsynt bin Laden med dollar og våpen i kampen mot sovjetiske inntrengere og håpet på en lettere tilgang til Afghanistan etterpå. Men Taliban-styret satte kjepper i hjulet for slike muligheter. Dermed kom invasjonsplanene, som skulle gi Union Oil of California en rørlinje fra Turkmenistan via Afghanistan til Pakistan og Karachi.

Dagen etter angrepet på USA i for skrev den franske avisen Le Monde: "Vi er alle amerikanere." Ett år etter er kløften mellom brødrefolket i Europa og USA blitt større enn noen gang. USAs unilaterialisme har tvunget Europa på sidelinjen. Det eneste som teller er amerikanske interesser. Splittelsen er størst m.h.t. Midtøsten og Israels rolle som okkupasjonsmakt gjennom 35 år. Men det gjelder også den planlagte krigen mot Irak.

Washingtons nåværende begrunnelse for å angripe Irak er mindre troverdig enn president Bush den første hadde da han ønsket Saddam

Hussein velkommen som alliert og handelspartner like etter at despoten hadde utført gassangrepet mot kurderne i 1988. Saddam var langt farligere den gang enn han er i dag.

USA satte seg imot den internasjonale domstolen ICC og fikk tvunget igjennom en 12 måneders immunitet for amerikanske soldater. Kongressen har dessuten vedtatt en lov som tillater amerikanske styrker å invadere f.eks. Nederland hvis hollandske myndigheter hadde arrestert amerikanske borger for utlevering til ICC. Alt dette vitner om en godt planlagt aksjon mot Irak, for med immunitet i forhold til ICC, kan amerikanske soldater gjøre omtrent alt de vil uten at de behøver å frykte noe strafferettslig ansvar.

En annen side av saken er USAs tunge og vedvarende motstand mot Kyoto-avtalen som gjelder de globale klimaendringene. USA har heller ikke underskrevet barnekonvensjonen. Landet er et av noen ganske få land ellers i verden som dømmer tenåringer til døden for drap.

Nelson Mandelas uttalte noen modige ord den 11.9, på selve årsdagen for terrorangrepet på USA:

"USA truer verdensfreden. Trusselen springer ut av en lang rekke feilgrep i amerikansk utenrikspolitikk gjennom flere tiår. USA har ført en utenrikspolitikk som har fått uheldige følger lenge etter at beslutningene er tatt."

– Norge snart vestens Kuwait

Næringslivsmannen Christian Thommessen (44) spår dramatiske konsekvenser for mange norske husholdninger, som følge av det han kaller manglende interesse for ny verdiskapning.

Av AUD DALSEGG
Lørdag 17. august 2002

– Denne utviklingen vil bare skyte fart. Vi blir en kjedelig klientstat som lever på staten og av å klippe håret på hverandre, hevder Thommessen.

Siviløkonomen og næringslivsmannen var en av få som spådde at it-boomen var ei boble som ville sprekke. Han fikk rett.

– Familier må flytte

Nå spår han altså dramatiske konsekvenser for norske husholdninger.

– Norge har mangel på arbeidskraft og en attraktiv valuta og er derfor dømt til høy kronekurs, til høyt rentenivå og til høy lønnsvekst. Det betyr at eksporttrettet industri vil bli nærmest rasert. Denne utviklingen, som allerede er i gang, og som tydelig er politisk villet, vil bare fortsette. Distriktene kommer til å gå på en skikkelig smell etter hvert som in-

dustribedrifter og verft blir borte. Tar man med alle nedleggelsene som kommer i landbruket, nærmer vi oss 100000- 150000 jobber som vil forsvinne i løpet av de nærmeste åra. Totalt vil i hvert fall 300000-400000 mennesker bli berørt av disse endringene. Familier blir nødt til å flytte, folk må finne seg nye jobber. Konflikten distrikt- bysentra vil bli sterkere. Enda flere blir offentlig ansatt eller går over på trygd, spår Thommessen.

Offentlig ansatte

Han framhever at Norge har en velgermasse som består av nær halvparten offentlig ansatte.

– Med våre 800000 offentlig ansatte - i tillegg kommer alle de trygdede - har vi en større andel enn noe annet land det er naturlig å sammenlikne seg med. Hva er disse velgerne opptatt av? Lavere barnehagepriser eller næringsliv, forskning og utvikling? Svaret gir seg selv.

Som å tisse i buksa

– Noen mener det ikke er noen ulykke at forurensende industribedrifter blir nedlagt, at vi like godt kan leve av å gjøre tjenester for hverandre?

– Ja, men det er som å tisse i buksa for å holde varmen. Det blir fryktelig kaldt etterpå. Staten Norge er dømt til rikdom i mange år ennå, men når de store oljeinntektene en dag tar slutt - hva skal vi da selge til utlandet? Poenget er ikke å tviholde på industriproduksjon for enhver pris. Det skremmende er at vi ikke har noe nytt å sette inn. Det er liten

interesse for å satse på ny verdiskapende virksomhet. Vi er blant OECD-landene som bruker minst penger på forskning og utvikling, sier Thommessen, som mener vi må satse på ingeniørkompetanse, teknologi og it.

Børskrakk kan komme

At 300000- 400000 personer blir berørt av virksomhet som nedlegges, mener Thommessen er et «beste fall-tilfelle».

– Dersom vi får enda en negativ nyhet om amerikansk økonomi, en såkalt dobbelt dip, da snakker vi om mer dramatiske tilstander. Et slikt krakk vil gi ytterligere internasjonale børnsfall, lavere oljepris, og Norge blir fattigere. Det blir slagsmål om hva vi skal bruke avkastningen av oljefondet til, og dermed mindre å bruke på offentlig virksomhet. Bedrifter slutter å investere, og det gjør også privatpersoner, i hvert fall de som har tapt penger på aksjer og aksjefond.

– I 1987 utløste børskraket også et kraftig fall på boligmarkedet. Kan det samme skje nå?

– Boligprisene kan falle litt, men jeg har vondt for å se at det kan komme noe ras, rett og slett fordi husholdningene ikke er forgjeldet, slik de var i 1987. Derimot vil prisene falle dramatisk på hyttemarkedet, i de øvre prissjikt. I fjellet vil hytter til over 2 millioner falle 25- 50 prosent. Ved sjøen tipper jeg hytter i prisklassen fra 5 millioner og oppover vil få tilsvarende prisfall.

Thommessen mener det er mest

sannsynlig at vi ender midt mellom «beste fall-scenariot» og «verste fall-scenariot» - det som inkluderer ytterligere børnsnedgang.

Smertefull erfaring

Han har selv følt på kroppen hvordan en virkelig børnsnedtur kan arte seg. Som 26-åring ledet han det høyt profilerte Media Vision, som gikk ad dundas.

– Det er farlig å tro at man kan gå på vannet, sier Thommessen, som mener han var for ung, uerfaren og mest opptatt av å lede noe.

Han sier dette var en dyrekjøpt erfaring som har preget hans yrkesliv i de 15 åra som har gått.

At han ble kalt japp, synes han har

vært fryktelig belastende. Han drakk verken champagne eller hadde stort privat forbruk. Han gikk heller ikke fallitt. Investeringen han siden har gjort i aksjemarkedet, er flyttet over til banken.

– Men du har tatt mye risiko som bedriftsleder?

– Jeg har alltid valgt stillinger som har vært veldig risikable, enten i form av store omstillingsbehov og avviklingstrusler - eller knyttet til sterk vekst. Derfor har jeg ikke lykkes med alt heller. Men det er prisen man som leder må være villig til å betale dersom man skal forsøke å skape noe nytt.

NORGE I KRIG

1.oktober er seks F-16-jagere i aksjon i Afghanistan. Norge er dermed i krig selv om en spørundersøkelse forleden viste at over 70 % av de spurte svarte nei til at Norge dermed er i krig. Men her tar folket feil. Norge er med i en væpnet aksjon, eller "armed conflict" som er begrepet brukt i FN. Det er sidestilt med krig, og i dagligtale er det ikke noe i veien for å snakke om krig. Pressetalsmann Dag Aamothe i Forsvarets overkommando er av samme oppfatning: - Vi oppfatter det slik at vi er deltagere i en krig mot terrorisme.

Det er ikke alltid man kan stole på folkeavstemninger, med andre ord. Og dette er vel strengt tatt en folkeavstemning man ikke bør foreta seg, heller.

DOI

Dagbladet tysdag 20. januar 1998:

Zoologen og journalisten Matt Ridleys bok om våre sosiale instinkter og vår genetiske arv er populærvitenskap på sitt beste, både i stil og innhold

Det genetiske budskap

Er mennesket egentlig et avansert dyr, og derfor underlagt sin natur og sine egoistiske gener? Eller befinner vi oss i en biologisk særstilling, slik den britiske zoologen og journalisten Matt Ridley påstår – i kraft av å være usedvanlig sosiale, samarbeidende vesener?

Populærvitenskapelige bøker om menneskenaturen er i vinden for tiden. Parallelt med den økende interessen for genforskning og biologi generelt, finnes det tydeligvis et bredt marked for slike «lette» fagbøker. Verdien av disse utgivelsene kan imidlertid variere sterkt, og det

Fra omslaget på «Dydens opprinnelse»

Helt frem til våre dager har mange av Vestens største tenkere hevdet at mennesket er grunnleggende umoralsk og egoistisk. Filosofer, økonomer og biologer med et slikt menneskesyn får imidlertid problemer med å forklare følgende spørsmål: Hvis mennesker er egoister, hvordan har vi da greid å lage komplekse samfunn preget av samarbeide og arbeidsdeling? Og hvorfor handler mennesker så ofte på måter som andre oppfatter som genuint uegennyttig og moralsk? Matt Ridley angriper i denne boken slike klassiske spørsmål med utgangspunkt i ny forskning innenfor genetik, psykologi, antropologi, spillteori, økonomi og zoologi.

Ridley leter etter samfunnets evolusjonære røtter blant gener, deretter blant celler, så blant maur, vampyrflaggermus, aper og delfiner. På veien diskuterer han filosofer som Kropotkin, Hobbes og Rousseau.

Han spiller computerspill, søker det psykologiske opphavet til fotballoppøyer, finner ut at handel er ti ganger eldre enn økonomer har antatt, sammenligner døde mammuter med fyrårn, forklarer evolusjonen av menneskelige følelser og moral, og viser oss hvordan regnskogen kan reddes. Å kaste lys over utviklingen av våre samfunn er målet.

Ridleys bidrag til den pågående vitenskapelige debatten om menneskets natur og samfunn vil provosere mange. I tillegg til å forsøke å forklare hvorfor vi i det hele tatt har samfunn, diskuterer Ridley årsakene til at våre moderne samfunn ofte bringer frem det verste i oss.

Resultatene av ny genetisk forskning utfordrer vår tradisjonelle selvforståelse. Denne boken er en tilgjengelig innfallspott til den pågående revolusjonen innenfor vitenskapen, som ikke bør oversees.

finnes både romantisk naive og mer tendensiøse eksempler her. Virkelig god populærvitenskap er på den annen side noe av det mest underholdende man kan beskjefte seg med. Og aller best blir det når en forfatter lykkes i å kombinere tilsynelatende uforenlige fagområder, slik at friske, utfordrende innsikter oppstår. Matt Ridleys bok om «Dydens opprinnelse» er et eksempel på nettopp dette.

Sosiale instinkter

«Vår suksess som art kan vi takke våre sosiale instinkter for (...) Evnen til samarbeid gir mennesket sitt særpreg, og skiller det fra andre dyr.» Slik uttrykker Ridley seg, og kombinerer med dette biologiske og sosiologiske perspektiver – retninger som i tidligere tider har vært hevdet av nøye atskilte leirer. I utgangspunktet mener han at menneskene er underlagt sine naturlige instinkter, og at vi derfor står i nært biologisk slektskap med høyerestående dyr. Dessuten er disse instinktene av utpreget sosial karakter, slik at grunnlaget for vår felles atferd ligger inn-

bakt i selve vår natur. Samtidig understreker Ridley at dette bare gjelder utgangspunktet, og at mennesket *verken er bundet* eller detaljstyrt av det naturmessige. Vi kan altså ikke fraskrive oss individuelt ansvar ved å henvise til naturlige tilbøyeligheter, slik den såkalte sosiobiologien har tendert mot – ved deterministiske teorier om det «egoistiske» genet.

For det er nettopp i lys av vår sosiale, genetiske arv at det moralske elementet kommer inn, slik Ridley ser det. Våre menneskelige dyder, som bokas tittel henviser til, har nemlig vokst fram som en direkte følge av vår sosiale, naturbestemte arv. Egoistiske handlinger er i alle kulturer hovedsakelig forbundet med noe negativt, understrekes det i boka, mens elementer som samarbeid og generøsitet nesten bestandig betraktes som moralsk høyverdig. Den enkelte leser kan sikkert innvende litt av hvert mot Ridleys teser – om generøsitetens kår i turbokapitalismens kjølvann, og denslags – men dette er mindre vesentlig. Mannen får oss i alle fall til å våkne, og

det er ingen uvesentlig oppnåelse.

Spenstig

Ridleys hovedtese – som han belyser ved en imponerende mengde eksempler fra en rekke fagområder – er altså i korte trekk dette: at mennesket er et sosialt vesen, og at våre kulturuttrykk derfor ikke bør betraktes som noe kvalitativt forskjellig fra vår natur. Vi mennesker legger for eksempel mye vekt på vår egen arts usosiale egenskaper jf. sørgelige fakta som forbrytelser, miljøforurensning eller krig, mens vi glemmer å tenke på i hvilken enestående grad vi faktisk samarbeider overalt i verden og hele tiden. Det finnes riktignok mye menneskeskapt ufred, men på den annen side langt mer fred – for å si det slik. Forbausende nok, hvis vi anser oss selv som egoistiske skapninger.

Ridleys fortjeneste er at han plasserer denne paradoksale problemstillingen i et nytt lys, ved hjelp av spenstige intellektuelle kombinasjoner. Dessuten skal han også berømmes for å trekke politiske konse-

kvenser av sine teorier, uten å tre dem over hodet på oss. Han er riktignok ikke den eneste som i den senere tid har koblet innsikter fra naturvitenskap, biologi, sosiologi, antropologi osv. – for slik å utvikle og balansere den gamle natur/kulturbatten. Men han er så absolutt i toppklasse, både når det gjelder stil og innhold. Ridley er en vitenskapelig allrounder, med en befriende uærbødig innstilling til oppleste sannheter, og han presenterer sitt stoff i en tilsvarende uhøytidelig, men også krevende form.

«Dydens opprinnelse» er noe så sjeldent som intelligent og underholdende lesning, for lek og lærd. I alle fall for den nysgjerrige. Når oversetteren dessuten er tilsvarende kompetent, skulle saken være klar: Følg dine sosiale gener til bokhandelen, og la Matt Ridleys glade budskap berike deg.

Christopher
Hals Gylseth

Politiets beslaglegging!

Politiet beslagla alt datautstyr til Arve Kirkevik fra Osterhaug. Dette sto på trykk i Bygdnytt den 27. august d.å. Grunnen til det var at han hadde lagt ut på internett pasientjournalen til Arnold Juklerød.

Sammen med mange andre fulgte undertegnede Arnold Juklerøds kamp fra Gaustad sinnssykehus mot det trehodete trollet: Psykiatri, rettsvesen og politi.

Og da denne sammensveggede treenighet stjal Arnolds eiendeler, så benyttet dem også ordet beslaglegging. Dette for å narre de uvitende om at deres tyveri er lovlig. Jeg både så og hørte at disse overgriperne beslagla både briller og mat fra den politiske fangen Arnold Juklerød. Arnolds ikke voldelige kamp mot maktens grove lovbrudd, var å informere. Deriblant å spre alle offentlige dokumenter om hans sak, og spesielt alle dokumenter som makta hadde bestemt ikke skulle offentliggjøres, deriblant pasientjournalen eller svartebooka som Arnold selv benevnte den.

NB! Arnold Juklerøds ønske var at alt angående hans sak skulle offentliggjøres. Og da Stortinget sa nei! til offentlig granskning av hans sak den 31. mai 1996 er det nå helt naturlig at hans journaler blir offentliggjort på internett. Nå kan det norske folk selv granske hvordan politiske fanger i Norge blir kneblet på norske sinnssykehus.

I Samfunnsliv 1. august 2001

skreiv også Synnøve Fjellbakk Taftø om psykiaternes makt og knep. I 1951 var professor Ørnulv Ødegård på Gaustad sinnssykehus arkitekten bak en ny sinnssykehuslov. Der ble det slått fast: "Alvorlig sinnslidelse" skulle etter norsk rett være nøyaktig det som undersøkende lege fant for godt å legge i begrepet på undersøkelsestidspunktet. Og slik har det vært siden. OBS! Professor Nils Adolf Retterstøl (også ved Gaustad og sterkt inne i Juklerødsaka) var nabo til departementsråden i Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet som Juklerød avslørte angående den massive og ulovlige skoleledleggelsen. Arnold Juklerød har med sin kamp avslørt også de mest

grove, grunnlovsstridige og kamuflerte metoder som maktapparatet bruker for å kjøre over både mennesker og demokrati.

Jeg merket meg også en NTB-melding i Aftenposten og Dagen 28. februar 2002. Direktør Georg Apenes i Datatilsynet anmelder den som har lagt ut Arnold Juklerøds journaler på internett. Dette er kjente toner fra "makta" angående Juklerødsaka. Når maktpersoner blir avslørt blir dem desperate. Derfor brukte "makta" flere 10-talls millioner kroner av skattebetalernes penger for å kneble og ødelegge livet til den friske og meget intelligente mannen Arnold Juklerød. Så når nå direktøren og politikeren Georg Apenes sier de skyl-

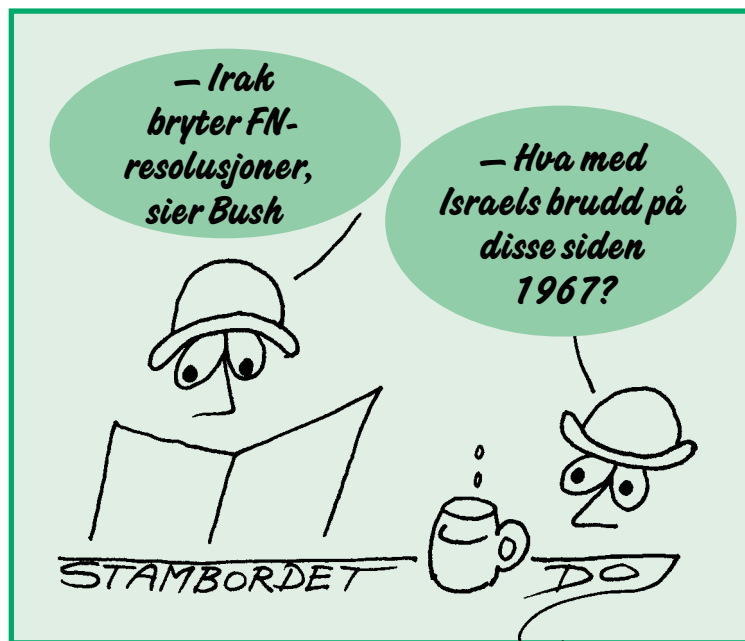
dige skal bli dømt og straffet er det en gledelig nyhet.

Politikernes arroganse er avslørt gjennom en massiv og ulovlig skoleledlegging.

Og der endatil oppdageren av forbrytelsen ble politisk fange på Gaustad sinnssykehus i nesten 25 år. Husk politikere og maktpersoner skal også ha sin straff. Dette trenger protest og krav om en rettferdig dom for de skyldige.

Vi bør også merke oss at denne psykiatri-industri hadde i 2001 10.000 tvangsinnleggelses i Norge, mens Sverige og Danmark hadde fra 1200 til 1500.

Velaug Lie

Samfunnsliv

Redaksjon og ekspedisjon
6150 ØRSTA

Abonnement i hele Norden
Kr. 480,- pr år
kr. 240,- pr halvår

Annonsepris kr. 4,- pr mm
1. side kr. 4,50 pr mm

Abonnement kan tegnes
ved poststedene eller
direkte i ekspedisjonen

Sats og trykk:
Møre-Nytt, Ørsta